

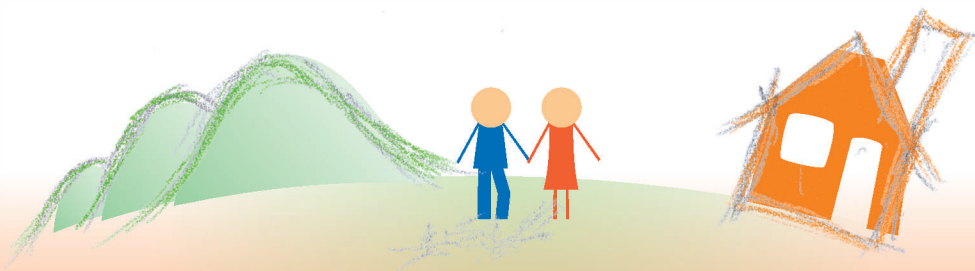

bydlení sociální
system

Tak už jsme dospělí
práce
peníze
nebezpečná
doklady situace
“bílý kůň”

**Podpora zvyšování vzdělanosti dětí
v zařízeních institucionální péče**

Číslo projektu CZ.04.1.03/3.1.15.2/0267
Řešitel projektu Ostravská univerzita v Ostravě

Poděkování:

- Při sestavování publikace bylo čerpáno z následujících materiálů:
- Publikace Můj byt vydaná Nadací Terezy Maxové v rámci projektu Můj byt
- Informační brožura Dluhová problematika vydaná společností Člověk v tísni (ISBN: 978-80-86961-28-6)
- Studijní materiály ke kurzu Život mimo ústavní zařízení

Název:	Tak už jsme dospěli
Sestavily:	Gabriela Matýsková, Ing. Hana Santariusová
Odborné posouzení:	Mgr. Judita Kachlová, Mgr. Julius Kopčanský, Ilona Symerská
Jazyková korektura:	PaedDr. Milena Frydrychová
Grafická úprava:	Ing. Petr Kopka
Ilustrace:	kapitola 1. Bydlení - obrázek čerpán z publikace Můj byt kapitola 5. Bílý kůň - Mgr. Jana Mikulenková
Vydání:	první, 2008
Počet stran:	79
Vydavatel:	Ostravská univerzita v Ostravě

Vytvořeno v rámci projektu CZ.04.1.03/3.1.15.2/0267 „Podpora zvyšování vzdělanosti dětí V zařízeních institucionální péče“

Úvod

Milé mladé dámy,
milí mladí pánové,

18. narozeniny znamenají v životě každého člověka zlomovou hranici. Stává se dospělým a vstupuje do samostatného života. Na tento okamžik, kdy už není třeba „nikoho poslouchat“, se těší snad všichni. Je to moc prima sami o sobě rozhodovat, ale jak se říká „vše je něčím vykoupeno“. Přicházejí „dospělé“ starosti - jak si sehnat práci, bydlení, a nastupují povinnosti - zaplatit byt, nakoupit jídlo, oblečení.

Určitě Vám toto všechno už dlouho kladli na srdce Vaše tety, strejdivé - Vaši vychovatelé. Věřte, že to s Vámi mysleli a myslí jen dobře, protože jim Váš další osud není lhostejný.

V životě každého z nás nastávají situace, kdy se nedaří. Nebudete moci najít dobrou práci, slušné bydlení nebo nebude na zaplacení splátky. Nezapomeňte, že každá situace, ať už jsme si ji zavinili sami, nebo jsme se do ní nedostali vlastní vinou, se dá nějakým způsobem řešit. Právě tety, strejdivé a další vychovatelé Vám budou připraveni kdykoliv poradit.

My přicházíme se stejným záměrem - podat Vám pomocnou ruku v podobě této příručky. Z dalších stránek na Vás začne vykulovat panáček, který bude Vaším průvodcem. Panáček se tváří ustaraně, když si neví rady, nebo naopak spokojeně, když danému problému rozumí a umí ho sám řešit. Určitě v některých otázkách panáčka „trumfnete“, ale věříme, že zde naleznete spoustu nových informací a užitečných rad.

Dovolte, abychom Vám popřáli do toho samostatného „dospěláckého“ života, abyste zažívali více úspěchů nežli zklamání, aby se Vám dařilo problémy řešit včas, abyste potkávali lidi, kteří Vás nenechají v maléru, a především abyste svůj život žili spokojeně a podle svých představ.

Hodně štěstí Vám přeje

projektový tým

Vysvětlivky

Otázky

Důležité informace

Příklady

Doplňující informace

Vím jak na to

Tápu

Nevím si rady

OBSAH

Bydlení	7
Kde budu bydlet? Jaký typ bydlení si vyberu? Kolik mě to bude stát? Typy bydlení	
Práce.	23
Úřad práce Další možnosti při hledání práce Mzda Práce na černo Vznik a ukončení pracovního poměru	
Sociální systém.	35
Peníze	37
Jak vyzrát na peníze? Účet v bance Půjčit si můžeš, ale splatit musíš Dlužím, ale nesplácím	
Nebezpečná situace „bílý kůň“	53
Doklady	57
Občanský průkaz Cestovní pas Řidičský průkaz Výpis z rejstříku trestů Matriční doklady: rodný list, oddací list, úmrtní list Průkaz zdravotní pojišťovny	
Užitečné odkazy	73

Bydlení

Mít kde bydlet – to je jedna z nejdůležitějších věcí, které musím v životě řešit. Bydlet se dá různě, zpočátku to může být bydlení přechodné, postupem času a zejména v souvislosti se založením rodiny by mé počínání mělo směřovat k pořízení takového bydlení, které bude stabilní a dlouhodobé.

Kde budu bydlet?

Když budu hledat bydlení, měl bych se zamyslet, kde chci bydlet. Chci se usadit ve městě, nebo na vesnici? V jakém regionu bych chtěl žít? Chci bydlet v Praze, na jižní Moravě, či na Slovensku? Každá varianta má své přednosti a nedostatky a musím posoudit, jaké mám plány do budoucna a co je pro mě v této chvíli nejvýhodnější. Chci bydlet blízko domova, kde se mám na koho obrátit, kde mám své známé a kamarády? Chci bydlet ve velkém městě, ve kterém asi snáze najdu práci?

Jaký typ bydlení si vyberu?

Největší jistotu a zázemí mi poskytnou bydlení ve **vlastním domě či bytě**. Taková varianta je však zároveň tou nejdražší, co se pořízení i provozu týče. Bude to znamenat velký a pravděpodobně dlouhodobý finanční závazek (pravidelné splátky, půjčky nebo hypotéky).

Přinejmenším v prvních letech samostatného života se budu muset spokojit s bydlením, jehož vlastníkem je někdo jiný. Nejlepší variantou tohoto typu je bydlení v **pronájmu**. Pronajímatelem mohou být obce (vlastníci obecních bytů), majitelé domů s byty nebo majitelé bytů v osobním nebo družstevním vlastnictví. Je možné si pronajmout celý byt, či jen jeho část.

Existují také tzv. **sociální byty** (někdy nazývané i **startovací byty**), které jsou obvykle ve vlastnictví měst a obcí, případně neziskových organizací. O těchto bytech ví sociální pracovníci a jedná se převážně o byty, u kterých se zaplatí dluh za předešlého majitele, který většinou nepřesahuje 100 tis. Kč.

Bydlení

Nejskromnějším, avšak do začátku často nevyhnutelným a levným typem bydlení je bydlení dočasného charakteru, jako jsou ubytovny, azylové domy a domy na půl cesty.

<http://www.mujbyt.org/>

Informační portál a databáze služeb sociální prevence
<https://sluzbyprevence.mpsv.cz/index.php?ses=>

Adresář zařízení sociálních služeb
<https://sluzbyprevence.mpsv.cz/index.php?ses=&id=26>

Kolik mě to bude stát?

Výdaje na bydlení jsou zpravidla nejvyšší položkou, kterou budu muset měsíčně ze svého rozpočtu zaplatit. Ceny jsou různé podle krajů, je třeba zjistit co nejvíce informací a z nich si udělat představu o cenové nabídce.

Obecně lze říci, že v každém bytě se platí nájem a služby.

Nájem je vlastně platba majiteli za obývané čtvereční metry bytu a náklady spojené s bydlením, jako je užívání výtahu, úklid společných prostor, pojištění nemovitosti, platba do fondu oprav.

Dále si budu platit zvlášť služby, což jsou platby za vodu, elektřinu, plyn, topení, svoz odpadu, ale i koncesionářské poplatky za rozhlas a televizi a další platby, třeba za internet či kabelovou televizi.

Musím myslet i na to, že před tím, než se nastěhuji do nájmu či pronájmu, po mně obvykle budou chtít vratnou kauci na byt předem zhruba ve výši 2 měsíčních nájmu.

Bydlení

Nájemní smlouva

V bytě mohu začít bydlet po sepsání smlouvy, která by měla obsahovat především:

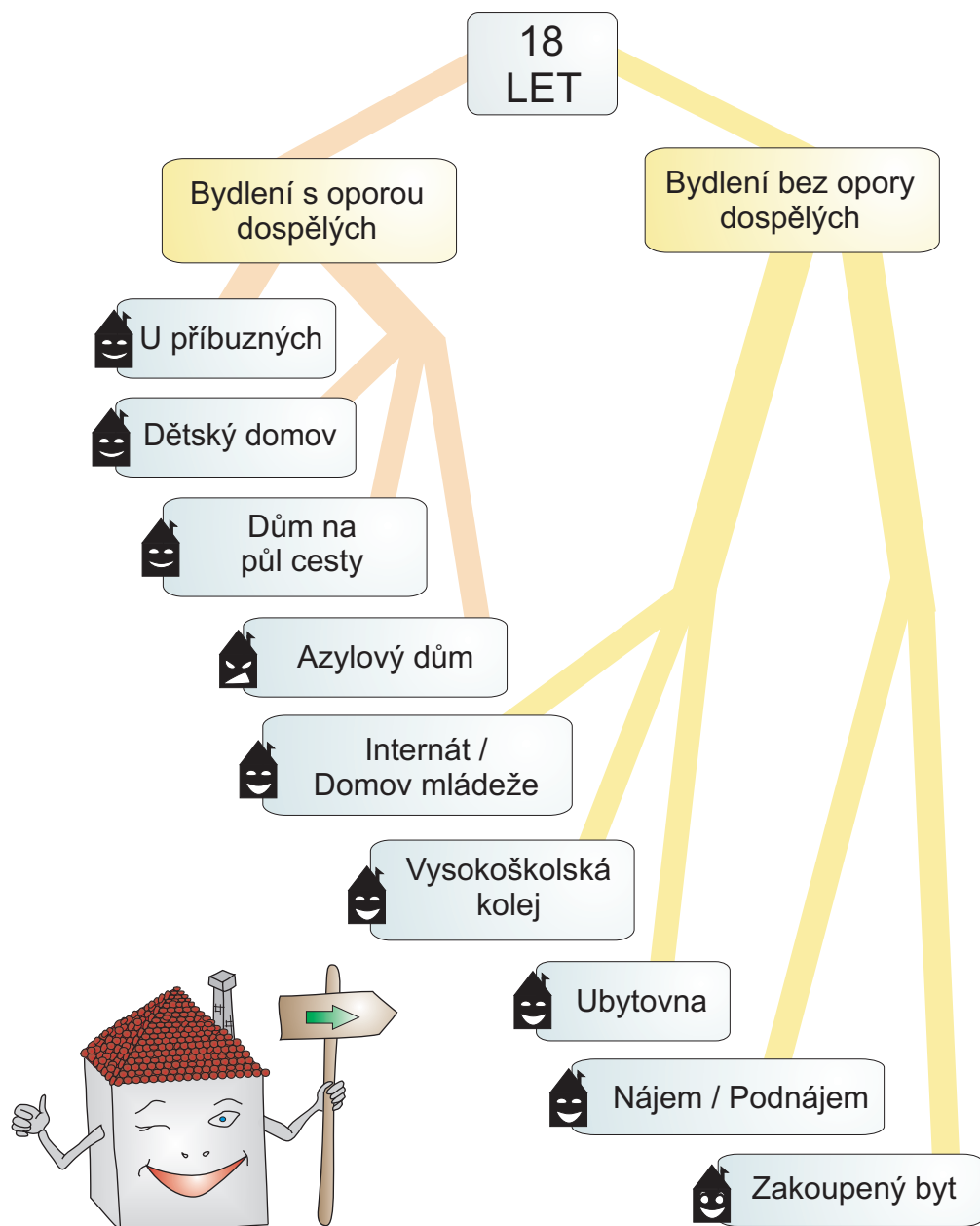
- data (jména) účastníků smlouvy
- předmět smlouvy - označení bytu, jeho příslušenství a vybavení včetně výměry a počtu místností, popis jeho stavu při podpisu smlouvy
- rozsah užívání bytu - např. počet osob, které budou byt obývat společně s nájemcem
- způsob výpočtu nájemného, úhrad energií, služeb a všech poplatků spojených s bydlením
- výše vratné zálohy (kauce) na případné poškození vnitřního vybavení nebo včasného nezaplacení nájmu
- smlouva může být uzavřena jak na dobu neurčitou, tak i na dobu určitou
- podmínky ukončení smlouvy; pokud tyto podmínky ve smlouvě dohodnuty nejsou, lze dát výpověď bez uvedení důvodu s výpovědní lhůtou tři měsíce.

Pozor!

Pokud není smlouva uzavřena písemně, ale pouze ústně,
Je naprosto neplatná!

Bydlení

Bydlení

U příbuzných

Co to znamená?

Bydlení u vlastní rodiny (rodičů, prarodičů, sourozenců) či jiných příbuzných osob v rámci příbuzenstva, případně také u bývalých pěstounů.

Kdy je to vhodné?

V případě, že mi to sami tito příbuzní nabídnou.

Co mohu očekávat?

Vlastní pokoj nebo pokoj sdílený s některým dalším členem rodiny - záleží na velikosti bytu a počtu členů domácnosti. Dále pak jistě také užívání kuchyně a možnost používat spotřebiče (pračku, žehličku, ledničku, TV apod.).

Co naopak čekat nemohu?

Že se o mě bude někdo starat jako v dětském domově vařit, prát, nakupovat oblečení a starat se o můj program. Naopak se ode mne bude očekávat pomoc v domácnosti za možnost poskytnutí bydlení.

Co musím splnit?

Především se budu muset přizpůsobit dosavadnímu chodu hostitelské domácnosti a respektovat svým chováním potřeby a návyky svých hostitelů. Dále bude jistě vhodné přispívat na chod domácnosti ať již penězi, nebo osobní pomocí.

Bydlení

Dětský domov

Co to znamená?

Bydlení ve stejném dětském domově jako doposud i potom, co mi už bylo 18 let.

Kdy je to vhodné?

V případech, že i po svých 18. narozeninách pokračuji ve studiu a připravuji se na své budoucí povolání.

Co mohu očekávat?

Pokoj v prostorách dětského domova. Některé domovy mají k dispozici samostatné garsonky zřízené v objektu domova nebo v jiné budově. Jsou určeny právě pro ty případy, kdy jejich klienti pokračují ve studiu.

Co naopak čekat nemohu?

Že můj život bude pokračovat stejně jako doposud. Stanu se plnoletým, a i když mohu k bydlení dál využívat prostory dětského domova, bude se ode mne očekávat daleko větší samostatnost.

Co naopak čekat nemohu?

Že můj život bude pokračovat stejně jako doposud. Stanu se plnoletým, a i když mohu k bydlení dál využívat prostory dětského domova, bude se ode mne očekávat daleko větší samostatnost.

Co musím splnit?

Dětský domov se mnou uzavře smlouvu, na základě které mi poskytne plné přímé zaopatření, a to nejdéle do 26 let věku a za podmínek sjednaných ve smlouvě. Smlouva stanoví také finanční spoluúčast (obvykle se jedná o 1 200 - 2 500 Kč za měsíc).

Bydlení

Co bych ještě měl vědět?

I když zůstanu dál mezi kamarády a s lidmi, které znám, je to stále jen dočasné řešení. Za pomoci vychovatelů bych si měl připravit plán, jak řešit své bydlení po dostudování (např. hledat podnájem, založit si stavební spoření...).

Dům na půl cesty

Co to znamená?

Ubytování v zařízení, jehož účelem je poskytnout časově omezenou službu (obvykle maximálně 1 rok) těm, kdo se ocitli v obtížné situaci tedy například mladým lidem, kteří odcházejí z dětských domovů a jsou bez rodinného a sociálního zázemí. Dům na půl cesty poskytuje jak ubytování, tak i praktickou pomoc s nalezením vhodného zaměstnání a vlastního bydlení.

Kdy je to vhodné?

V případě, že se nemohu vrátit k rodině, nepokračuji ve studiu a ubytování mi nenabídne zaměstnavatel. Toto řešení je navíc velice vhodné v případě, kdy se necítím dostatečně samostatný a rád bych využíval pravidelnou pomoc a radu dospělých.

Co mohu očekávat?

Ubytování je různé podle objektu od jednolůžkových garsonek se společnou kuchyní a sociálním zařízením, až po vícelůžkové apartmány s vlastní koupelnou. Je zde zajištěna přítomnost odborníků, kteří se mi budou individuálně věnovat, aby mi co nejlépe pomohli řešit mou konkrétní situaci. Bude se ode mne očekávat, že budu aktivně spolupracovat.

Co naopak čekat nemohu?

Že zde mohu bydlet, jak dlouho chci, a že se nemusím snažit nalézt si práci a vlastní bydlení. Nemohu čekat úplnou volnost jednotlivé domy na půl cesty mají obvykle své ubytovací řády a smluvní podmínky. K jejich dodržování se zavážu podpisem smlouvy.

Bydlení

Co musím splnit?

Věkové omezení 18 až 26 let (někdy od 16 či 17 let). Praktické podmínky se různí (obvykle je požadováno vyřízení sociálních dávek, registrace na úřadu práce, lékařské potvrzení o bezinfekčnosti). Tyto domy jsou často plně obsazené, proto je třeba vybraný dům dostatečně včas kontaktovat a domluvit se nejlépe osobně, kdy a jak se k pobytu přihlásit.

Co bych ještě měl vědět?

Měsíční finanční náklady (nájemné, případně i stravné) se různí. Smlouva se obvykle uzavírá na 3 měsíce, lze ji prodloužit. Někde je požadován minimální měsíční příjem. Pokud nemám práci, mohu využít nabídku přechodného zaměstnání, kterou některé domy na půl cesty nabízejí práci v chráněné dílně.

Nesmím zapomínat na to, že se jedná o dočasné řešení mého bydlení. Za pomoci dospělých bych si měl připravit plán, jak své bydlení řešit po odchodu z domu na půl cesty (např. hledat podnájem, založit si stavební spoření...).

Azylový dům

Co to znamená?

Azylové domy slouží k ubytování lidem bez domova, kteří se z různých příčin ocitli v obtížné situaci a kteří ji nejsou schopni sami bez cizí pomoci řešit. Poskytují služby zajišťující minimální životní standard, často jejich péče zahrnuje i denní aktivity (pracovní terapie) a sociální poradenství. Podle toho, které skupině klientů azylové domy slouží, je můžeme rozdělit na azylové domovy pro muže, ženy a domovy pro matky s dětmi. K ubytování je lze využít i na delší dobu (až 2 roky).

Bydlení

Kdy je to vhodné?

V případě bytové tísně, pokud nepokračuji ve studiu a ubytování mi nenabídne zaměstnavatel. Přesto, že i tento typ ubytování, stejně jako domy na půl cesty, poskytuje často různé pomocné programy, není to vždy pravidlem a jednotlivá zařízení se od sebe velmi liší. Je pravděpodobné, že se zde ocitnu v prostředí, kde budu více než v domě na půl cesty „hosen do vody“ a budu se muset najednou postarat sám o sebe.

Co mohu očekávat?

Obvykle se jedná o domy typu ubytoven s 2- až 5lůžkovými pokoji. V některých případech je k ubytovně připojena i noclehárna (tj. až 12 lůžek na pokoji), která slouží k okamžitému ubytování lidí v nouzi. Pokoje mají společné sociální zařízení, někdy nabízejí společnou kuchyňku nebo prádelnu. Počet ubytovaných se mění i sezónně, např. v zimě jsou často využívány bezdomovci.

Co naopak čekat nemohu?

Že mi bude ponechána úplná volnost a nebudu veden k zajištění vlastního bydlení. Nemohu čekat standard zařízení, na který jsem byl zvyklý z dětského domova - tomu ovšem odpovídají i náklady, které jsou ze všech vyjmenovaných zařízení nejnižší. Nemohu také čekat, že mými spolunocležníky budou mladí lidé v mém věku, jak by tomu pravděpodobně bylo v případě domu na půl cesty.

Co musím splnit?

Podmínky přijetí je vždy třeba zjistit telefonicky nebo osobně, protože se velmi různí. Ve většině azylových domů je třeba dodržovat určitý řád určený ubytovatelem. Většina zařízení vyžaduje trvalý příjem (např. plat, podporu v nezaměstnanosti nebo sociální dávky).

Bydlení

Co bych ještě měl vědět?

Náklady jsou různé: některá zařízení poskytují jen ubytování (od 40 Kč/den), jiné azylové domy ubytování společně se stravou (od 90 Kč/den). Většina azylových domů, kromě ubytování, poskytuje možnost stravování, právní poradenství, pomoc při kontaktu s úřady, při zprostředkování zaměstnání, při zajištění kurzů k získání vyšší kvalifikace. Některé azylové domy mají pravidelný harmonogram denních programů, který je třeba dodržovat (počínaje budíčkem, konče večerkou).

Opět nesmím zapomínat na to, že se jedná o dočasné řešení mého bydlení, a je třeba se připravit na to, jak své bydlení budu řešit po odchodu z azylového domu (např. hledat podnájem, založit si stavební spoření...).

Internát/Domov mládeže

Co to znamená?

Ubytování pro studenty učilišť, středních škol a vyšších odborných škol, kteří nemohou denně do školy dojíždět. Zajištěno bývá i stravování.

Kdy je to vhodné?

V případě, že střední škola nabízí možnost internátního ubytování a já nemohu denně dojíždět ze svého dětského domova či jiného dosavadního místa trvalého pobytu.

Co naopak čekat nemohu?

Musím mít na paměti, že toto ubytování je dočasné a váže se jen na mé studium.

Co bych ještě měl vědět?

Finanční náklady na ubytování bez stravy jsou obvykle do 1000 Kč měsíčně. Cena zahrnuje ubytování většinou ve vícelůžkových pokojích.

Bydlení

Vysokoškolská kolej

Co to znamená?

Ubytování, které poskytuje vysoká škola svým studentům. Nárok na její přidělení není automatický (to znamená, že o kolej musím písemně požádat) a není ani nárokovatelný (to znamená, že kolej mi může, ale nemusí být přidělena).

Kdy je to vhodné?

V případě, že uspějí v přijímacích zkouškách na vysokou školu, je ubytování na koleji pro mne velice dobrou variantou a stojí za to se o ně ucházet.

Co bych ještě měl vědět?

Za ubytování se platí měsíčně zhruba 1 600 až 3 000 Kč. Studentům, kteří splňují nárok na získání ubytovacího stipendia, přispívají vysoké školy na bydlení formou dotace. Kvalita ubytování je různá. Někdy jde o ubytování ve vícelůžkových pokojích s příslušenstvím na chodbě, někdy o samostatné pokoje s vlastním sociálním zařízením. Většina kolejí nabízí poměrně levné stravování ve vysokoškolských jídelnách.

Ubytovna

Co to znamená?

V zásadě existují ubytovny dvojího typu:

Ubytovny podnikové neboli **zaměstnanecké**: ubytování v nich zajišťují svým zaměstnancům někteří zaměstnavatelé.

Ubytovny komerční: v zásadě se jedná o levné hotely (někdy nazývané hotelové domy nebo ubytovny hotelového typu) poskytující ubytování v jedno- i několikálůžkových pokojích za úhradu.

Bydlení

Kdy je to vhodné?

Podnikovou ubytovnu lze využít v případě, že ji nabízí firma, pro kterou jsem se rozhodl/a pracovat.

Využit komerční ubytovnu je dobré v případě, že mám trvalé zaměstnání (a tedy dostatek financí na uhrazení pobytu) a zároveň se již cítím dostatečně samostatný.

Co mohu očekávat?

Bydlení na ubytovnách má velmi různorodou úroveň. Někde si mohu pronajmout samostatný pokoj s příslušenstvím, jinde jen lůžko na vícelůžkovém pokoji. Sociální zařízení (WC, sprcha) a kuchyňka jsou u pokoje nebo společná na chodbě. Pokoje jsou vybaveny nábytkem i ložním prádlem. Prádelna je obvykle k dispozici. Podmínkou je plnění tzv. provozního nebo ubytovacího řádu, který je třeba dodržovat. Při jeho vážném porušení nebo při nezaplacení v řádném termínu může být ubytování ihned ukončeno.

Co naopak čekat nemohu?

Na ubytovně se ocitnu rovnýma nohama ve světě dospělých a budu zde muset být naprosto samostatný. Pomoc nebo radu zde nemohu očekávat, neboť tato zařízení slouží výhradně k ubytování. Nebudou mi zde tolerovány opožděné platby (je také možné, že ubytovna bude vyžadovat zálohové platby).

Co musím splnit?

Musím mít takové zaměstnání, abych si mohl dovolit platit náklady na ubytovnu. Ceny jsou různé, záleží samozřejmě na standardu vybavení, dostupnosti do centra města a na regionu.

Co bych ještě měl vědět?

Obecně se dá říci, že cena za ubytování v klasické ubytovně klesá s počtem lůžek na pokoji a klesá také s počtem dnů, které si zarezervuji (tj. čím déle se zavážu zůstat, tím je cena za osobu/noc nižší). Ceny začínají od 120 Kč/noc

Bydlení

(tedy 2 500 Kč/osoba/měsíc). Se zástupcem ubytovny uzavírám Smlouvu o ubytování. Zaměstnavatelé někdy poskytují svým zaměstnancům, kromě ubytování, i příspěvek na bydlení.

Nájem/Podnájem

Co to znamená?

Nájem

Nájem vzniká, pronajímá-li vlastník bytu (pronajímatel) svůj byt nebo jeho část jiné osobě (nájemci). Pronajímatelem mohou být obce (vlastníci obecních bytů), majitelé domů s byty nebo majitelé bytů v osobním nebo družstevním vlastnictví.

Podnájem

Podnájem je dočasným bydlením v bytě, který má někdo jiný v nájmu (tj. má nájemní smlouvu s přímým vlastníkem) a momentálně jej nepotřebuje. Je možné si pronajmout celý byt, či jen jeho část.

Nájemce bytu, který chce přenechat byt nebo jeho část do podnájmu, k tomu musí mít písemný souhlas majitele bytu. Pokud majitel bytu souhlas nedá, je smlouva o podnájmu neplatná! Na to je třeba dát pozor především v případě obecních bytů a u bytů patřících soukromým majitelům domů, kteří často souhlas neudělí. V takovém případě však není podnájemní smlouva platná a moje užívání bytu či jeho části nemá žádnou právní ochranu. Do podnájmu lze poskytnout i družstevní byt - tuto možnost upravují stanovy jednotlivých bytových družstev.

Kdy je to vhodné?

V případě, že se chci osamostatnit, nechci sdílet pokoj s cizími lidmi (jako např. na ubytovně) a zároveň mám dostatek finančních prostředků (musím počítat s vyšší částkou než za ubytování na ubytovně).

Bydlení

Co mohu očekávat?

Byty mohou být s vybavením nebo bez něj. Pokud se jedná o byt s vybavením, měl by k němu patřit základní nábytek (stůl, židle, skříň, postel), kuchyňský kout se sporákem. K dispozici může být dále také lednička, pračka, televize, telefon, žehlička, mikrovlnná trouba apod.

Co naopak čekat nemohu?

Nemohu očekávat radu ani pomoc. Zde již budu plně odkázán sám na sebe. Byt si budu muset samozřejmě sám také uklízet. S financemi budu muset nakládat hospodárně a plánovitě, za neplacení dohodnutého nájmu/podnájmu bych byl vystěhován.

Co bych ještě měl vědět?

Existují také tzv. **sociální byty** (někdy nazývané i **startovací byty**), které jsou obvykle ve vlastnictví měst a obcí, případně neziskových organizací. Pravidla pro jejich přidělení stanovují jejich vlastníci, a proto je nejlépe se na podmínky přidělení informovat osobně. V případě obcí je obvyklou podmínkou trvalé bydliště v místě žádosti a tzv. sociální potřebnost. Na tyto byty se mohou informovat na příslušném městském úřadě (bytový nebo sociální odbor) nebo na obecním úřadě v místě mého bydliště (někdy i menší obce mají takovéto byty). Postup a kritéria přidělování stanovují vyhlášky měst a obcí.

O těchto bytech ví sociální pracovnice a jedná se převážně o byty, u kterých se zaplatí dluh za předešlého majitele, který většinou nepřesahuje 100 tis. Kč. Děti z dětských domovů mohou sociální pracovnice o tuto výpomoc požádat už v době, kdy vědí, že budou během jednoho až dvou let odcházet z domova.

Bydlení

Zakoupený byt

Co to znamená?

Bydlení v bytě, který mi patří. Koupit si mohu dva typy bytů: v osobním vlastnictví, kdy se stávám přímým vlastníkem bytu, nebo družstevní byt, kdy nedochází ke koupi bytu v právním slova smyslu, ale zakupuji si družstevní podíl, kterým na mne budou převedena členská práva a povinnosti samotného vlastníka bytu - bytového družstva.

V inzerátech se také mohu často setkat s nabídkou obecních nebo státních bytů - prodej tzv. dekretů neboli převod dekretů na nového nájemce za úplatu. Jedná se ve skutečnosti o nelegální prodej nájemních práv, proto bych se takovéto nezákonné transakce měl vyvarovat (o byt pak mohu lehce přijít).

Kdy je to vhodné?

Když mám dostatek finančních prostředků, chci se osamostatnit a usadit se na konkrétním místě. Pokud si vezmu na nákup nemovitosti půjčku, banka bude při jejím poskytování hodnotit výši mého příjmu.

Co mohu očekávat?

Především mohu očekávat velké finanční náklady a v případě půjčky také velký finanční závazek do budoucna.

Co naopak čekat nemohu?

Nemohu očekávat, že vše půjde rychle a jednoduše. Nalezení takového bytu nebo domu, který by mi vyhovoval po všech stránkách - jako je např. cena, stav nemovitosti, umístění - stojí hodně času (musím se připravit i na několik měsíců) a trpělivosti, stejně jako vyřízení půjčky nebo hypotéky.

Bydlení

Co musím splnit?

Především musím mít dostatek finančních prostředků. Pokud mám založeno stavební spoření, musím se informovat ve své spořitelně o tom, kolik peněz, kdy a za jakých podmínek si mohu půjčit. Pokud stavební spoření nemám, měl bych zvážit jeho založení. (Nárok na úvěr ale budu mít až po několika letech spoření!) V případě, že se rozhodnu pro půjčku, určitě se vyplatí, pokud si nejdřív srovnám nabídky více bank a rozhodnu se pro tu banku, která mi nabídne nejvýhodnější podmínky.

Co bych ještě měl vědět?

Především bych se měl dobře rozhodnout, kde a jakou nemovitost si chci pořídit. Chci bydlet ve městě, nebo na malé vesnici, v bytě, nebo domku? Vše má své výhody a nevýhody. Na základě svého rozhodnutí si zjistím, jaké typy nemovitostí jsou v dané obci/městě nebo jejich okolí k nabídce na prodej (starší zástavba nebo novostavby, byty v cihlovém nebo panelovém domě apod.) a v jakých cenových relacích se pohybují. To mi pomůže udělat si přesnější obrázek o tom, co je na trhu. Pokud nekupuji byt od známého, je výběr dobré realitní kanceláře zásadní věcí.

Dokladů, ověření a razítek potřebných při koupi bytu je celá řada (např. výpis z katastru nemovitostí, znalecký posudek) a při uzavírání kupní smlouvy je třeba dát pozor na velké množství věcí a zajistit spoustu dokumentů. Jejich shromáždění a ověření je naprosto zásadní a není dobré spoléhat jen na sebe nebo se spokojit pouze s ústním ujištěním prodávajícího, že je vše v pořádku. Raději si zaplatím odborníka, který mi poradí. Kvalitní realitní kancelář mi pomůže nejen při hledání vhodné nemovitosti, ale i při vyřizování právních formalit tak, abych měl jistotu, že jsem skutečně koupil to, za co jsem zaplatil.

Práce

Když nemám práci, měl bych se nejprve zajít zaregistrovat na Úřad práce. Nejen proto, že mohu dostat podporu v nezaměstnanosti, ale Úřad práce mi bude pomáhat s hledáním práce, nabízet vhodná pracovní místa, může mi nabídnout rekvalifikaci.

Dalším dobrým důvodem je skutečnost, že pokud se nahlásím na Úřad práce, bude za mě povinné sociální a zdravotní pojištění platit stát. Pokud bych se na úřadu nezaregistroval, musel bych pojistné hradit sám. A pokud bych ho neplatil, hrozí mi, že mi tyto instituce naúčtují k dlužné částce i nemalé penále.

O tom, že jsem evidován na Úřadu práce, musím neprodleně informovat svou zdravotní pojišťovnu.

**Hledání práce je práce na plný úvazek!
A podle toho je k němu třeba přistupovat!**

**Úřad práce:
jsem zaregistrován, tedy jsem uchazeč o zaměstnání**

Jaká mám práva?

- Na zprostředkování zaměstnání (na vyhledávání vhodného zaměstnání, poradenství a poskytování informací o pracovních příležitostech)
- Na finanční podporu v nezaměstnanosti (při splnění zákonem stanovených podmínek)
- Na zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání (pokud ji potřebuji)
- Na pracovní rehabilitaci (pokud jsem osobou se zdravotním postižením)
- Poradenství ze strany ÚP

Práce

Jaké mám povinnosti?

- Spolupracovat s Úřadem práce a řídit se jeho pokyny
- Sdělit Úřadu práce údaje o svých zdravotních omezeních
- Podrobit se na žádost Úřadu práce vyšetření, aby byl posouzen můj zdravotní stav
- Oznámit Úřadu práce nástup do zaměstnání, které jsem si vyhledal sám
- Oznámit Úřadu práce nejpozději do 8 kalendářních dnů změny důležité pro vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání

Při každé návštěvě Úřadu práce mi bude v první řadě nabízeno vhodné zaměstnání; zde je potřeba podotknout, že **VHODNÉ ZAMĚSTNÁNÍ** nemusí být pouze zaměstnání v oboru. Nabízené zaměstnání nemohu bez doložení a prokázání vážných důvodů odmítnout.

Mohu být vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání?

Ano mohu. Jestliže **bez vážných důvodů**:

- odmítnu nastoupit do vhodného zaměstnání
- odmítnu nastoupit na dohodnutou rekvalifikaci nebo neplním povinnosti související s rekvalifikací
- vykonávám nelegální práci
- odmítnu nechat se vyšetřit (posoudit svůj zdravotní stav)
- neplním podmínky stanovené v individuálním akčním plánu
- mařím součinnost s Úřadem práce (nespolupracuji).

Pokud toto nastane, mohu být znovu zařazen do evidence uchazečů o práci na Úřad práce **nejdříve po 6 měsících**.

Podpora v nezaměstnanosti

Mám nárok na finanční podporu, pokud jsem:

- pracoval alespoň 12 měsíců během posledních 3 let před zařazením

Práce

do evidence Úřadu práce (započítává se také studium, ale maximálně v délce 6 měsíců, nebo péče o dítě)

- požádal Úřad práce o poskytnutí podpory v nezaměstnanosti.

Nárok na finanční podporu v nezaměstnanosti vzniká nejdéle na dobu 6 měsíců.

Úřad práce

[http://www.e-urad-prace.cz/
portal.mpsv.cz/sz/local](http://www.e-urad-prace.cz/portal.mpsv.cz/sz/local)

Další možnosti při hledání práce

Inzeráty

Zaměstnavatelé často využívají inzeráty při hledání nových pracovníků. Je to zejména proto, že inzeráty v tisku mají mnoho čtenářů a zaměstnavatel si pak zpravidla může vybírat z širokého okruhu zájemců.

Pozor na to, zda je inzerát již na první pohled věrohodný!

Měl by v něm být uveden alespoň název firmy a kontakt, a to včetně kontaktní osoby, a mělo by z něj být zřejmé, o jakou práci se jedná a jaké má zaměstnavatel požadavky.

Internet

Odhaduje se, že na internetu je zveřejňována každá třetí až čtvrtá nabídka zaměstnání.

Jelikož zaměstnavatelé hledají především lidi aktivní, kteří mají alespoň základní znalosti práce s počítačem, tento způsob prezentace nabídky pracovního místa slouží také k prvnímu třídění případných zájemců o práci.

Pokud nemám přístup na internet, mohu zajít třeba do knihovny nebo do internetové kavárny, kde mohu internet za přijatelný poplatek využívat.

Práce

Personální agentury

Jsou to instituce, které vedou databázi zájemců o práci a databázi požadavků zaměstnavatelů. Personální agentura pak klientům dle jejich znalostí a požadavků nabízí pracovní místa, která pro ně vytipovala.

Někdy stačí k zaevidování zaslání žádosti, ke které je připojen životopis. U jiných agentur budu muset vyplnit dotazník, případně absolvovat vstupní pohovor.

Služby pracovních agentur jsou ze zákona BEZPLATNÉ. Mnohé agentury však požadují administrativní poplatek a za něj poskytují doplňkové služby, jako je příprava k přijímacímu pohovoru, sestavení životopisu, různé vzdělávací aktivity.

Kontakty přátel a známých

Když hledám práci, měl bych se zamyslet nad tím, kdo z mých blízkých či známých by mi mohl při hledání práce pomoci, případně se za mě zaručit. Pokud se mi podaří vhodného člověka najít, určitě jej zkusím oslovit. Minimálně mi může poradit, kde se v dohledné době mohu zkusit o zaměstnání ucházet, v lepším případě mě může zaměstnavateli přímo doporučit.

Hledám práci, zaměstnání, brigády

<http://www.jobs.cz/>

<http://www.prace.cz/>

<http://www.jobpilot.cz/>

<http://www.hledampraci.cz/poradna-zamestnani/>

Práce

Na inzerát (v novinách nebo na internetu) je potřeba odpovídat hned, abych byl mezi prvními, kdo na něj reaguje.

Než však odpovím, měl bych si o firmě zjistit alespoň nějaké informace - třeba na internetu. To se mi pak může hodit i při osobním pohovoru (např. kde firma sídlí, v jakém oboru působí, jakou má tradici).

Je důležité pečlivě formulovat svou odpověď na inzerát:

- snažit se zaměstnavatele zaujmout, aby mě pozval k osobnímu pohovoru
- zhodnotit, koho zaměstnavatel hledá, a jeho požadavkům přizpůsobit svou nabídku
- v odpovědi se zaměřit na to, co mohu nabídnout - tedy na kvalifikaci, případné pracovní zkušenosti, co mě motivuje pro danou práci.

K odpovědi na inzerát připojím strukturovaný životopis.

Pokud je v inzerátu uveden telefonický kontakt a použiji ho pro sjednání schůzky, poznamenám si, kdy a jmenovitě s kým jsem jednal, co mi bylo sděleno.

Nemám práci. Musím se zaevidovat na Úřadu práce?

Ne, evidence na Úřadu práce není povinná. Ale po dobu evidence na Úřadu práce hradí zdravotní a sociální pojištění stát, pokud nebudu evidovaný, musím si zdravotní pojištění platit sám.

Můžu si vybrat Úřad práce, na který se přihlásím?

Ne, do evidence Úřadu práce se přihlašuji dle místa trvalého bydliště.

Pokud jsem v evidenci Úřadu práce, můžu si přivydělat?

Ano, ale v jen v pracovním úvazku kratším než 20 hodin týdně a hrubý výdělek může maximálně činit 4 000 Kč měsíčně.

Práce

Jsem v evidenci Úřadu práce, našel jsem si brigádu. Musím o tom Úřad práce informovat?

Ano, nejpozději v pracovní den předcházející dni nástupu (např. nastupuji v pondělí, úřad musím informovat nejpozději předchozí pátek) a do 8 kalendářních dnů doložit doklad o zahájení této činnosti (smlouvu).

Jsou termíny schůzek na Úřadu práce závazné?

Ano, pokud je bez závažných důvodů nedodržím, vystavuji se nebezpečí vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání na 6 měsíců a ztrácím veškeré výhody, které evidence na Úřadu práce přináší.

Mzda

Mzdu dostává zaměstnanec za odvedenou práci.

Je však třeba rozlišovat mezi pojmy hrubá mzda a čistá mzda.

Hrubá mzda

O této částce mluví zaměstnavatel, když mě přijímá. Z čeho se obvykle skládá?

- základní mzda (nebo taky tabulková mzda),
- příplatky (za práci přesčas, ve svátek, o sobotách a nedělích a v noci apod.),
- osobní ohodnocení a odměny (např. za mimořádný pracovní výkon).

Čistá mzda

Tuto částku skutečně dostanu. Je nižší než hrubá mzda, protože se z hrubé mzdy odečítají zákonem předepsané srážky:

- daň (přesněji zálohy na daň),
- sociální pojistné,
- zdravotní pojistné.

Práce

Minimální mzda

Minimální mzdu stanovuje stát; představuje nejnižší přípustnou částku, kterou musí dostat každý, kdo je zaměstnán. Zaměstnavatel tak nemůže svému zaměstnanci vyplácet mzdu nižší, než je mzda minimální.

Příklad:

Základní sazba minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin činí 8 000 Kč za měsíc nebo 48,10 Kč za hodinu pokud jsem bezdětný, tak z toho vypočtená čistá mzda je 6 760 Kč.

Práce na černo

Práce bez smlouvy a bez zdravotního i sociálního pojištění

Je to sice příležitost vydělat si, mám vidinu vyšší mzdy „na ruku“, ale má mnoho rizik:

- Nemám smlouvu, takže riskuji, že mi zaměstnavatel peníze nevyplatí a já se nebudu mít možnost bránit a mzdu požadovat např. u soudu.
- Nejsem pojištěný proti úrazu na pracovišti (stane se mi úraz, nikdo mi nic nezaplatí).
- Nedostanu nemocenské dávky, když onemocním a nebudu moci chodit do práce.
- Roste mi dluh na zdravotním a sociálním pojištění (pokud si ho sám neplatím), práce se nezapočítává do důchodu.
- Nemůžu si vzít půjčku v bance (za solidní úrok), ani u většiny dalších institucí.
- Pokud přitom jsem evidovaný na Úřadu práce a pobírám podporu v nezaměstnanosti, hrozí mi trestní stíhání (jedná se o podvod).

Práce

Vznik a ukončení pracovního poměru

Vznik pracovního poměru

Prošel jsem všemi vstupními pohovory, vím, kde budu pracovat, co konkrétně budu dělat, kolik peněz za to dostanu. Mám za sebou náročné období a nyní je čas na přípravu a podpis pracovní smlouvy. Musím být obezřetný a věnovat přečtení pracovní smlouvy dostatečnou pozornost, zejména si vyjasnit vzájemná práva a povinnosti.

Nejčastěji vzniká pracovní poměr uzavřením pracovní smlouvy. **Pracovní smlouva** je dvoustranný právní úkon (je třeba souhlasu jak zaměstnavatele, tak zaměstnance), musí být uzavřena písemně a musí obsahovat nezbytné a podstatné náležitosti.

Nezbytné náležitosti jsou:

- druh práce, na kterou jsem jako zaměstnanec přijímán,
- místo výkonu práce (kde bude mé pracoviště),
- den nástupu do práce (nemusí být totožný se dnem podpisu pracovní smlouvy).

Kromě těchto nezbytných náležitostí musím být informován o dalších významných náležitostech, které mi musí být doručeny písemně nejpozději do 1 měsíce od nástupu do práce, anebo musím být písemně upozorněn, kde tyto informace naleznu. Jedná se o délku a charakter pracovní doby, zásady odměňování, výpovědní dobu, délku nárokové dovolené, konkrétně rozepsanou pracovní náplň.

Pracovní poměr je sjednán na dobu určitou (od do), nebo neurčitou. Nebyla-li v pracovní smlouvě výslovně určena délka pracovního poměru, automaticky je uzavřen na dobu neurčitou. Pracovní poměr na dobu určitou lze opakovaně uzavřít pouze na dobu 2 let ode dne vzniku.

Práce

Pracovní poměr lze ukončit těmito způsoby:

- zrušením ve zkušební době,
- dohodou,
- výpovědí,
- okamžitým zrušením.

Pokud byl pracovní poměr sjednán na konkrétní dobu, končí dnem uvedeným v pracovní smlouvě.

Zrušení pracovního poměru ve zkušební době

- Zkušební doba je doba, v průběhu které může ukončit pracovní poměr bez udání důvodu jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel (na ukončení by měla být druhá strana upozorněna 3 dny předem).
- V pracovní smlouvě může být sjednána zkušební doba maximálně na dobu 3 měsíců, musí být písemně, a to v době podpisu pracovní smlouvy, a nesmí být dodatečně prodlužována.
- V případě opakujících se pracovních poměrů na dobu určitou nesmí být zkušební doba u opakovaného pracovního poměru sjednána.

Ukončení pracovního poměru dohodou

- Pracovní poměr končí dnem, na němž se obě strany dohodly.
- Dohoda musí být sjednána písemnou formou, jinak není platná. Jedno vyhotovení dohody o ukončení pracovního poměru obdrží zaměstnanec.

Ukončení pracovního poměru výpovědí

- Výpověď musí být dána písemně a doručena druhé straně, jinak je neplatná. Zaměstnanec k ukončení pracovního poměru výpovědí nepotřebuje žádný důvod. Zaměstnavatel je vázán důvody, které jsou uvedeny v Zákoníku práce.
- Je stanovena dvouměsíční výpovědní lhůta, která začíná běžet od prvního dne měsíce následujícího po doručení výpovědi.

Práce

Příklad:

Výpověď byla doručena 15. 2. 2008, výpovědní lhůta běží od 1. 3. 2008 a končí 30. 4. 2008.

- Výpověď je možno po dohodě s druhou smluvní stranou vzít zpět. Odvolání výpovědi i souhlas s jejím odvoláním je nutno provést písemně.

Okamžité ukončení pracovního poměru

- Jde o výjimečné opatření, kdy je možno okamžitě rozvázat pracovní poměr z vážných důvodů, uvedených v Zákoníku práce (např. podnapilý stav na pracovišti, neomluvené absence, krádeže na pracovišti).
- Ze strany zaměstnavatele může být jedním z důvodů například hrubé porušení pracovní kázně.
- Ze strany pracovníka se pak může jednat například o nedodržování mzdových dojednání, kdy mu nebyla vyplacena mzda nejpozději do 15 dnů od sjednaného výplatního termínu.
- Tento způsob ukončení pracovního poměru musí být rovněž proveden výhradně písemnou formou.

Musí být pracovní smlouva uzavřena písemně?

Ano, zaměstnavatel je povinen uzavřít pracovní smlouvu písemně. Výjimkou je případ, kdy je uzavírán pracovní poměr na dobu kratší než jeden měsíc, ale i v tomto případě musí být pracovní smlouva písemná, jestliže o to požádá zaměstnanec. Jedno vyhotovení písemné pracovní smlouvy musí vždy dostat zaměstnanec.

Kolik hodin budu pracovat, když mám smlouvu na plný pracovní úvazek?

Plný pracovní úvazek je 40 hodin týdně. Může být sjednán i pracovní úvazek kratší, pokud se na tom obě strany dohodnou.

Práce

Jaká je maximální délka zkušební doby?

Zkušební doba nesmí být delší než 3 měsíce. Musí být sjednána písemně nejpozději v den nástupu do zaměstnání.

Musím zaplatit za vstupní zdravotní prohlídku?

Ano, ve většině případů budu muset za vstupní zdravotní prohlídku zaplatit. Cena se pohybuje od částky 300 Kč nahoru, a to podle toho, jaké nároky na zdravotní stav budoucí povolání klade. Další povinné zdravotní prohlídky mi už bude platit zaměstnavatel.

Chci ukončit pracovní poměr výpovědí. Musím tak učinit písemně?

Ano, pokud chci ukončit pracovní poměr výpovědí, musím písemně sdělit zaměstnavateli, že s ním „rozzávám pracovní poměr výpovědí“ (důvod nemusí být uveden), výpověď podepsat a doručit zaměstnavateli. Současně je vhodné si na kopii výpovědi nechat potvrdit převzetí (datum a podpis).

Jak dlouhá je výpovědní lhůta?

Výpovědní lhůta je 2 měsíce. Začíná běžet prvním dnem následujícího kalendářního měsíce po doručení výpovědi. Když výpověď podám v únoru, výpovědní doba začne běžet od 1. března a pracovní poměr je ukončen 30. dubna.

Chci ukončit pracovní poměr dohodou. K jakému datu tak můžu učinit?

Na datum ukončení pracovního poměru se musím se zaměstnavatelem dohodnout. Pak končí pracovní poměr sjednaným (dohodnutým) dnem. Dohoda o rozvázání pracovního poměru se uzavírá písemně. V dohodě musí být uvedeny důvody rozvázání pracovního poměru, požaduje-li to zaměstnanec.

Práce

Mohu odejít ze zaměstnání během zkušební doby?

Ve zkušební době lze snadno ukončit pracovní poměr, a to jak ze strany zaměstnance, tak i zaměstnavatele. Je nutné písemné oznámení, které musí být doručeno zpravidla alespoň tři dny před dnem, kdy má pracovní poměr skončit.

Výběrový pohovor u zaměstnavatele

<http://www.hledampraci.cz/poradna-zamestnani/pohovor-vyber-zamestnavatel.php>

<http://student.finance.cz/prace/pohovor/>

Sociální systém

Mám-li nízký příjem, protože vydělávám málo peněz, nebo jsem bez práce, můžu využít „**státní sociální systém**“, což je systém peněžních dávek, které stát poskytuje lidem ve finanční nouzi.

Kam mám jít a kde mi poradí?

Některé dávky se vyplácejí přes Úřad práce, některé přes obecní úřad.

! Žádost podávám dle místa svého trvalého bydliště.

Pravidla poskytování dávek jsou složitá. Vždy je lepší zajít na úřad a zeptat se, úředníci mi poradí a pomůžou s vyplňováním formulářů.

A vždy ještě mohu zavolat zpět na dětský domov, kde najdu pomoc u svých vychovatelů.

Pamatuj

Na výplatu dávek nemám nárok automaticky. Musím o ni požádat (vyplnit žádost a nezbytné formuláře) a doložit potřebné skutečnosti (příjem, kolik mám dětí apod.). Žádost je přezkoumána, a pokud bude dávka přiznána, dostanu poštou rozhodnutí a poté peníze. Dávka může být zaslána složenkou nebo převodem na bankovní účet.

Vedle dávek, které jsou vypláceny pravidelně, existují i dávky jednorázové, které mohou obdržet pouze jednou v případě nutnosti okamžité pomoci.

Sociální systém

Státní sociální podpora

Je systém dávek, které se podle pravidel vyplácení dělí do dvou skupin:

1. dávky poskytované **bez ohledu na příjem rodiny**

- rodičovský příspěvek
- dávky péčovské péče
- porodné

2. dávky poskytované **v závislosti na příjmu rodiny**

- přídavek na dítě
- sociální příplatek
- příspěvek na bydlení

Žádosti vyřizuje **Úřad práce** podle místa trvalého bydliště.

Pomoc v hmotné nouzi

Je určena osobám s **nedostatečnými příjmy**. Nedostatečný příjem je pouze jednou z podmínek hmotné nouze. Podstatné je, že osoba (společně posuzované osoby) si **nemůže zvýšit příjem vlastním přičiněním**.

Typy dávek:

- příspěvek na živobytí
- doplatek na bydlení
- mimořádná okamžitá pomoc

O dávkách pomoci v hmotné nouzi rozhodují a vyplácejí je sociální odbory **pověřených obecních úřadů** podle místa trvalého bydliště.

státní sociální podpora: <http://www.mpsv.cz/cs/2>

pomoc v hmotné nouzi: <http://www.mpsv.cz/cs/5>

Peníze

Jak se bohužel říká: „Peníze jsou až na prvním místě.“ Je to svatá pravda. Samozřejmě jsou lidé, kteří jsou finančně zajištěni, ale většina z nás je těch, kteří máme méně peněz, než bychom potřebovali, a čekáme nedočkavě na výplatu, abychom mohli zase chvíli „volněji dýchat“. Když totiž nejsou peníze, nefunguje naprosto nic. Dostáváme se do neskutečného tlaku a stresu, z toho pak plyne neustálá nervozita a hádky. Zbytečně si komplikujeme život a ubližujeme lidem kolem sebe, kteří za naši situaci vůbec nemůžou. Naopak se nám leckdy snaží pomoci, ať už slovem, či mimořádnou půjčkou. Tato pomoc je skutečně cenná v danou chvíli, ale musíme pamatovat na to, že další půjčka vytvoří jiný dluh a můžeme se dostat do začarovaného kruhu, ze kterého je pak těžké uniknout.

Jak vyžrát na peníze?

Pokouším se vytvořit si svůj vlastní rozpočet na jeden měsíc, který mi pomáhá si peníze rozvrhnout. **S jeho pomocí vím, co musím v každém případě zaplatit, co si můžu dopřát a které nákupy je třeba ještě odložit.**

V této kapitole je uveden přehled obvyklých měsíčních nákladů na domácnost a rad, jak je možné tyto náklady snížit, ušetřit, zkrátka „jak vyžrát na peníze“. Naučit se dobře hospodařit s penězi je velmi těžké. Vyžaduje to přísnost k sobě samému a důslednost při dodržování stanoveného plánu. Ale věřte, trpělivost přináší růže a každý začátek je těžký; vždycky si člověk v budoucnu může najít lepší práci a může se začít dařit lépe.

Základní kroky při hospodaření s penězi:

1. Zaplatím za bydlení, jinak budu bez střechy nad hlavou.
2. Zaplatím splátky půjček, jinak se dostanu do velkých potíží s věřiteli.
3. Nakoupím jídlo (také zaplatím obědy nebo koupím stravenky), jinak budu hladovět.
4. A pak za to, co zbude, můžu zajít třeba do kina.

Peníze - obvyklé měsíční výdaje

Co musím zaplatit v každém případě

Položka	Popis	Jak můžu ušetřit
Bydlení	nájemné	<p>hledat levnější ubytování (např. v jiné lokalitě)</p> <p>pronajmout si byt s někým dohromady a o nájemné se dělit</p>
Služby a poplatky spojené s bydlením	platby za vodu, elektřinu, plyn a topení, svoz odpadu, poplatky za rozhlas a televizi, platby za internet či kabelovou televizi	<p>nepřetápět místnosti, ale raději si vzít tričko navíc</p> <p>mít vždy opravené kapající kohoutky a protékající záchod</p> <p>snížit spotřebu vody sprchováním namísto koupání ve vaně</p>
Půjčky		<p>dodržovat harmonogram splátek, protože penále z pozdních úhrad zbytečně ubere z peněz, které by se hodily na něco jiného</p> <p>nikdy neřešit splátku půjčky další půjčkou, ale snažit si domluvit splátkový kalendář</p>

Peníze - obvyklé měsíční výdaje

Položka	Popis	Jak můžu ušetřit
Jídlo		<p>jídla kupovat jen tolik, kolik potřebuji, aby se nemuselo nic vyhazovat</p> <p>nakupovat tam, kde mají nižší ceny</p> <p>raději si vařit a chystat svačinky než chodit do restaurací</p>
Výdaje na dopravu	cesta do práce a zpět	<p>jezdit městskou hromadnou dopravou je levnější než autem</p> <p>pokud musím jezdit autem, možná, že nás může jezdit víc a na cestu se můžeme skládat</p> <p>když si koupím průkazku na autobus či vlak, je to levnější než jednotlivá jízdenka</p>

Peníze - obvyklé měsíční výdaje

Co potřebuji nepravidelně

Položka	Popis	Jak můžu ušetřit
Hygienické potřeby	toaletní čisticí a prací prostředky	nedat se zlákat reklamou a nekupovat drahé značky nakupovat tam, kde mají nižší ceny dodržovat dávkování podle návodu
Oblečení, boty		nakupovat tam, kde je levně sledovat sezónní slevy a různé výprodeje
Opravy	občas se doma něco pokazí	pokusit se věc opravit sám nebo požádat

Peníze - obvyklé měsíční výdaje

Co si můžu dopřát, když na to mám

Položka	Popis	Jak můžu ušetřit
Spoření	na dovolenou či na Vánoce stavební spoření	je dobré spořit, myslet na zadní kolečka a dávat si nějaké peníze stranou ale pokud mám peněz tak akorát na vyžití, spořit není z čeho
Vybavení domácnosti	elektronika (TV, DVD) nábytek pračka, lednička, nádobí povlečení ručníky	sledovat ceny, opatrně nakupovat na splátky něco se dá koupit v bazaru, nebo mi starší věc nabídně kamarád nebo kolega z práce hledat nabídky v inzerci
Osobní výdaje	cigarety kadeřník	
Zábava a volný čas	diskotéky, kino, posezení s přáteli,	

Na co musím pamatovat

- Jednou ročně dostanu vyúčtování za vodu, plyn a elektřinu a mohou po mě chtít doplatky;
- Vánoce a narozeniny jsou každý rok;
- Žárovky vždy praskají hromadně;
- Před zimou potřebuji zimní boty a bundu - což jsou velké položky v rozpočtu.

Proto je dobré spořit aspoň po malých částkách!

Peníze - účet v bance

Účet v bance

Peníze mohou mít buď v peněžence, doma v zásuvce, anebo je mohou mít uloženy v bance na bankovním, tzv. **běžném účtu**.

Běžný účet v bance mi umožňuje se svými penězi libovolně nakládat - z banky je vybírat, do banky je ukládat, provádět platby (dám příkaz bance a ta převede peníze z mého účtu tomu, komu chci peníze poslat) a naopak také přijímat peníze na svůj účet (např. výplatu od zaměstnavatele, sociální dávky).

Zřízení běžného účtu je výhodné zejména tehdy, mám-li pravidelný příjem ze zaměstnání a pravidelně platím různé platby, jako třeba platby spojené s bydlením (nájem, inkaso, poplatky za televizi, za internet). Je to výhodné, protože si zřídím trvalou platbu nebo povolení k inkasu a nemusím se o pravidelné platby starat sám, hlídat, kdy je potřeba zaplatit, chodit s každou složenkou na poštu a vystavovat se riziku pokuty, pokud na něco zapomenou.

Navíc mi banka vydá **platební kartu**, se kterou mohu platit v obchodech bez nutnosti mít u sebe hotové peníze. Můžu si také pomocí karty vybírat peníze z bankomatů, které jsou dostupné i z ulice.

Pro pohodlnější přístup k bankovnímu účtu si mohu zřídit služby **přímého bankovníctví**, které mi umožní obsluhovat účet přes telefon nebo pomocí internetu. Platba (komunikace s bankou) přes internet je podstatně levnější než platba v bance na přepážce a platby za složenkou na poštu.

Jak založit účet v bance?

Se zřízením účtu mi pomůže úředník v bance. Také mi poradí, jaký typ účtu je pro mě nejvýhodnější. Ke zřízení účtu budu potřebovat občanský průkaz, případně druhý doklad totožnosti (rodný list, pas, řidičský průkaz) a většinou budu muset na účet složit minimální vklad - částku obvykle sto až tisíc korun.

Peníze - účet v bance

Pozor

- Pokud na účtu nebudu mít dostatek peněz nebo povolené přečerpání (kontokorent), banka požadovanou částku nezaplatí (platbu neprovede).
- Při platbě kartou probíhá kontrola výše zůstatku a povoleného limitu plateb. Pokud budu mít na účtu málo peněz, banka odmítne platbu provést nebo peníze z bankomatu vydat.
- Banka si obvykle účtuje poplatky za vedení účtu a za většinu provedených operací.

Typy plateb

Jednorázový příkaz k úhradě používám, když chci poslat peníze na jiný účet pouze jednou, nebo posílám peníze nepravidelně.

Trvalý příkaz k úhradě slouží k úhradě pravidelných plateb, které se opakují zpravidla jednou měsíčně (spoření, splátky úvěru).

Svolení k inkasu je naopak finanční operace, při níž peníze z účtu odčerpává přímo ten, komu jsou určeny (např. částku za protelefonované hovory) a já k tomu dám pouze jednorázové svolení. Výhodným a rozšířeným produktem tohoto typu je **SIPO**. Jde o souhrn plateb, které probíhají pravidelně, ale většinou nejsou na stejnou částku (např. platby za nájem, plyn, elektřinu).

Peníze - půjčky

Půjčit si můžeš, ale splatit musíš

V životě nastanou mimořádné situace, kdy budu potřebovat určitou větší či menší finanční hotovost, na kterou mi z měsíčního příjmu nevychází. Například budu potřebovat novou pračku, pokud ta stará vypoví službu, nebo budu muset zaplatit doplatek za roční vyúčtování služeb - „inkaso“. Zároveň ale budu mít touhu pořídit si něco, co sice nezbytně nepotřebuji, ale rád bych to měl. Budu chtít třeba nový televizor, domácí kino, počítač.

Proto je rozumné a účelné spořit byť i po malých částkách. Existuje vícero možností, jak peníze ukládat. Banky nabízí několik spořicích „produktů“, jako je stavební spoření, termínovaný účet, životní pojištění, ... Nějakou rezervu na nečekané výdaje bych měl mít i na bankovním účtu.

Pokud však nemohu využít svých úspor, nezbývá mi než si peníze vypůjčit. Půjčí-li mi hodný strýček či dobrý kamarád, mám vyhráno. Když nikdo takový v mém okolí není, nezbývá než si vypůjčit od „cizího“. Bylo by ovšem riskantní obrátit se na člověka, kterého neznám, či na firmu, která nabízí peníze prostřednictvím inzerátů v novinách či dopravních prostředcích typu „půjčíme na cokoliv“.

Mohl bych být později zaskočen vysokými úroky, jinými slovy vysokou částkou, kterou v konečném součtu zaplatím navíc oproti tomu, kolik jsem si původně vypůjčil. Takovéto firmy se záměrně snaží zastříti, na jaký úrok ti půjčují, neboť jsou si vědomy, že tento úrok je vysoký. Rády proto tuto informaci píší v letáčích či ve smlouvách drobným, až nečitelným písmem.

Peníze si proto raději opatřím jen od seriózních institucí, jako jsou banky. Získat u nich úvěr bude sice obtížnější, zato však s rozumným úrokem. Dalším, možná nejschůdnějším řešením se jeví využít možnosti splátkového prodeje.

Peníze - půjčky

Taková forma nákupu je jistě výhodná, je rychlá a pohodlná, je však „zdravá“ pouze tehdy, pokud jsem schopen své dluhy splácet.

Je spousta případů, kdy lidé přecenili své možnosti dluhy splácet, a ocitli se proto v obtížné, často neřešitelné životní situaci. Aby mohli splatit jeden dluh, „udělají“ si dluh další, vypůjčí si v zoufalství od lichvářů, kteří půjčují na vysoký úrok, a jejich dluhy tak neustále narůstají až do neúnosných výšek. Takoví lidé přichází kvůli exekuci (zabavení) o svůj majetek (nesplácí-li dluhy, je jim namísto peněz odebrán majetek - auto, vybavení bytu, dům). Protože pak řádně nepečují o své děti, neboť nejsou schopni je živit, můžou být jejich děti umístěny do ústavu. V nejkrajnějších situacích dlužník nezvládne životní situaci a sáhne si i na vlastní život.

Proto si pamatuj základní pravidlo, že půjčit si můžeš, ale splatit musíš. Zadluž se jen do takové výše, abys byl schopen bez problémů dluh pravidelně splácet. Buď trpělivý a další zboží na splátky si poříd' až poté, co splatíš dluh předchozí.

Půjčky

Půjčku dnes může získat skoro každý, bez ohledu na to, jestli ji bude schopen splácet. Stále více společností totiž nabízí úvěry i nebonitním klientům (tj. klientům bez pravidelného příjmu) a nevyžadují žádné ručení. Riskantní investice? Opak je pravdou. Některé firmy se dopředu spoléhají na možnost dát exekuci na dlužníkův příjem včetně sociálních dávek, a nemusí se tedy bát, že o své peníze přijdou. Vysoké úroky z prodlení společně se smluvní pokutou jim přinesou několikanásobný zisk.

<http://www.spotřebitelskyudel.cz/>

Peníze - půjčky

Splátkový prodej

Jedná se o velice oblíbený způsob pořízení zboží bez hotovosti. Princip spočívá v tom, že zákazník si v obchodě vybere zboží, o které má zájem, a přímo na místě si u prodejce vyřídí nákup na splátky. Vyřízení trvá jen několik minut a zákazník si zboží hned odnáší domů. Obchodníkovi zboží zaplatí splátková společnost, s níž spolupracuje (MULTISERVIS, CETELEM apod.), a té se pak úvěr splácí (nejčastěji 6, 12 či 18 měsíců, ale i déle). Prodejce většinou vyžaduje zaplatit alespoň zálohu (od 10 %), při reklamních akcích lze zakoupit zboží i bez úrokového navýšení. Doklady potřebné k vyřízení žádosti jsou občanský průkaz, zpravidla doklad o výši příjmů (ne vždy), či potvrzení o bydlišti. **Snadná dostupnost těchto úvěrů se však může stát osudnou těm, kteří neodhadnou své schopnosti splácet a upadají do dluhové pasti, ze které se sami nejsou schopni vymanit.**

Úvěrová karta

Úvěrovou kartu (AURA, O.K., YES) dostane každý klient splátkové společnosti, pakliže po určitou dobu pravidelně splácí. Na této kartě má od společnosti k dispozici určitý obnos finančních prostředků, který může použít na další nákupy (platí s ní přímo v obchodě nebo vybírá z bankomatu či na přepážce vybraných bank). Čerpání se provádí buď najednou, nebo po částech. Úrok za poskytnutý úvěr se většinou počítá pouze z vyčerpané částky, nikoli z celého úvěrového rámce. Nebude-li klient úvěrovou kartu používat, k ničemu se jejím vlastněním nezavazuje a neplatí žádné poplatky.

Spotřebitelský úvěr

Poskytují ho **banky** jako neúčelový (peníze lze použít na cokoli) i jako účelový (na nákup konkrétní věci). Jeho poskytování je však pomalejší a k vyřízení je třeba bance předložit stanovené doklady. Lze si takto vypůjčit až stovky tisíc korun. Při vyšších částkách úvěru bude zřejmě zapotřebí také **zajištění** - třetí osobou, zástavním právem k nemovitosti apod. Spotřebitelský úvěr je bankami nabízen občanům starším 18 let, se státním občanstvím ČR a trvalým bydlištěm na území ČR.

Peníze - půjčky

Kontokorent

I když má klient na svém běžném účtu nulu, může si z něj peníze půjčit v bance a čerpat do mínusu. Je to rozhodně nejrychlejší řešení aktuální finanční krize. Úvěr lze však čerpat pouze do stanoveného limitu. Za jeho překročení se platí vysoké penále (25 až 30 % z vyčerpané částky). Výši kontokorentu stanoví banka. Obvykle je to jedno-, dvoj- nebo trojnásobek měsíčního příjmu. Úrok kontokorentních úvěrů se počítá z čerpané částky, a to až do doby, než je tato částka zaplacená.

Kreditní karta

Vydává ji banka k běžným účtům. Od klasické platební karty se liší tím, že z ní lze čerpat úvěr až do výše stanoveného limitu (třeba platit v obchodě, i když mám již na účtu nulu). S každou zaplacenou splátkou úvěru se úvěrový limit automaticky obnovuje. Výše úvěru většinou závisí na výši platu majitele účtu.

Doklady potřebné k vyřízení půjčky

Obecně lze říci, že většinou bude zapotřebí hlavně **občanský průkaz**, další průkaz totožnosti (např. pas či řidičský průkaz) a doklad na **ověření adresy** (např. vyúčtování telefonu nebo SIPO). U půjček při vyšších částkách mohou společnosti vyžadovat dále prokázání trvalého **zdroje příjmu**, např. pracovní smlouvu, podnikatelský příjem nebo důchod a případně i jiné doklady.

Peníze - půjčky

Kdo je kdo při sjednávání půjček

Při sjednávání právních vztahů v souvislosti s půjčováním peněz jsou nejčastějšími aktéry věřitel a dlužník.

Věřitel

je fyzická či právnická osoba, která poskytla svoje peníze druhé smluvní straně a která je oprávněna takto zapůjčené prostředky požadovat zpět.

Dlužník

je naopak osoba (fyzická nebo právnická), která poskytnuté peníze přijala a která je povinna je na základě podmínek stanovených ve smlouvě splatit.

Smlouvy také často uvádějí další účastníky úvěrových procesů. Může se jednat např. o **spoludlužníka**, což je osoba, která vystupuje v úvěrové smlouvě na straně dlužníka.

Na spoludlužníka se vztahují stejná práva a povinnosti jako na dlužníka. Dlužník a spoludlužník (případně spoludlužníci) jsou povinni splnit své závazky vůči věřiteli společně a nerozdílně (všichni účastníci ručí za celou výši dluhu, nejen za jeho poměrnou část).

- Pokud tedy dlužník přestane být schopen splácet svůj dluh, má věřitel právo požadovat uhrazení dluhu na spoludlužníkově.
- Je-li v úvěrovém procesu více spoludlužníků, může si věřitel vybrat, kterého z nich požádá o plnění jako prvního. Splatí-li dluh jedna osoba (ať již dlužník nebo spoludlužník), závazek ostatních zanikne.
- Spoludlužníkem se může stát také zákonný zástupce, a to v případech, je-li dlužník nezletilou osobou (např. v situacích, kdy rodiče čerpají úvěr na stavební spoření dítěte).

Ručitel

je osoba, která se zaváže uspokojit konkrétní pohledávku daného věřitele v případě, že ji řádně a včas neuspokojí dlužník. Po řádném splnění pohledávky věřitele je ručitel oprávněn (na rozdíl od spoludlužníka) požadovat peníze po dlužníkově.

Peníze - dluhy

Dlužím, ale nesplácím

Tato kapitola je velmi pesimistická, ale i tyto situace v životě mohou nastat. Je důležité nestrkat hlavu do písku, ale snažit se situaci řešit.

Je to vždy velmi nepříjemné, ale problém se sám nevyřeší, zázrak se nestane.

Jak budu postupovat?

- Nebudu odkládat jednání. Budu informovat věřitele okamžitě, jakmile nepříznivá situace vznikne. Např. když ztratím práci a nebudu moci splácet půjčku.
- Požádám o splátkový kalendář a navrhnu přijatelnou výši splátek.
- Budu splácet, i když věřitel nesouhlasí s výší splátky. Je taktické platit splátky, byť malé částky, jako projev dobré vůle.
- Poté, co si domluvíme splátkový kalendář a zahájím splácení, je nezbytně nutné, abych dodržel nastavený a domluvený režim.
- Budu uchovávat všechny potřebné doklady o tom, že platby byly skutečně provedeny.

Je důležité se nepoddávat tlaku ze strany věřitelů, že je nezbytné platit víc, než je v dané situaci doopravdy možné.

**Nikdy neřeším splátku
půjčky další půjčkou!**

Peníze - dluhy

Dluhy aneb Za co mohu být dlužen?

- dluhy na nájemném,
- dluhy na službách spojených s užíváním bytu (voda, plyn, elektřina),
- dluhy na výživném,
- dluhy vzniklé neplacením poplatků obci, státu (zdravotní a sociální pojištění, daně),
- dluhy vzniklé nesplacením závazků ze smluv (splátky za nakoupené zboží, hypotéky).

Některé typy nesplacených závazků neznamenají pouze vznik (případně další narůstání) dluhu, ale jsou zároveň trestným činem (např. nesplacení soudně stanoveného výživného na dítě).

Příčiny vzniku dluhů

Dluh vzniklý neplněním smluvních podmínek

Příkladem je neplacení nájemného či poplatků za služby spojené s užíváním bytu, tedy neplnění podmínek stanovených v nájemní smlouvě. Důsledkem je vznik a postupné narůstání dluhu, které může končit vystěhováním dlužníka z pronajatého bytu.

Dluh za ubytování ve výši 1 500 Kč narostl na částku 14 000 Kč. Jak se to stalo? Pokuta byla navýšena o úroky z prodlení, náklady exekutora a náklady řízení.

Dluh vzniklý neplacením pokut

Tyto dluhy vznikají nečinností. Lidé dostanou pokutu (např. za jízdu městskou hromadnou dopravou bez jízdenky) a domnívají se, že když pokutu nezaplatí, nebude se nic dít. Po nějaké době však obdrží rozhodnutí od soudu o exekuci či platební rozkaz s vyměřenou pokutou a vysokými úroky.

Peníze - dluhy

Nezaplacené pokuty za jízdu na černo v městské hromadné dopravě ve výši 1 008 Kč vzrostly na částku 20 000 Kč. Jak se to stalo? Stejně jako v předchozím případě. Pokuta byla navýšena o úroky z prodlení, náklady exekutora a náklady řízení.

Dluhy vzniklé z ručení za půjčky

Osoba, která má splácet půjčku, přestane platit. Věřitel nejprve písemně vyzve daného dlužníka k uhrazení dluhu, poté je dlužná částka vymáhána po ručiteli. Ručiteli nezbyvá nic jiného, než aby dlužníkův závazek splatil, poté může peníze vymáhat na dlužníkovi.

Dluhy vzniklé za trvání manželství

Nejtypičtější situací tohoto druhu je, že se jeden z manželů zadluží (z jakéhokoli důvodu, často i bez vědomí druhého partnera) a druhý pak musí hledat ochranu před partnerovými věřiteli a před případnou exekucí.

Přestože se jedná o dluh vzniklý jednáním pouze jednoho z manželů, jsou oba manželé povinni plnit společně závazky vůči věřitelům. Tedy jestliže není splacen dluh, jenž vznikl za doby trvání manželství, je věřitel oprávněn vymáhat svoji pohledávku na manželovi/manželce (případně i na rozvedeném manželovi/manželce).

Dluh vzniklý neplacením sociálního a zdravotního pojištění

Pokud nepracuji a nejsem zaregistrovaný na Úřadu práce, mám povinnost hradit si sociální a zdravotní pojištění ze svého. Pokud tak neučiním, hrozí mi nemalé penále. Jestliže tato situace nastane, pokusím se situaci zmírnit tím, že zažádám písemně o splátkový kalendář a současně požádám o prominutí dlužného penále.

Peníze - dluhy

Kam až to může dojít?

Jestliže dlužník neplní své povinnosti, je možno (vždy na základě soudního rozhodnutí):

- připravit dlužníka o domov,
- zabavit dlužníkův majetek,
- strhnout peníze z dlužníkovy účtu,
- strhávat dluh z dlužníkovy mzdy,
- strhávat dluh z vyplácených sociálních dávek či důchodu.

Jedním ze způsobů, jak se věřitel může domoci svých práv, které mu byly přiznány vůči dlužníkovi, je **exekuce**. Mezi nejčastější způsoby vymáhání dluhů exekutory patří zabavování majetku dlužníků a strhávání dlužných částek z bankovních účtů dlužníků.

Pozor!

Odměna exekutorovi je 15 % z vymáhané částky, minimálně však 3 000 Kč. O tuto položku se navyšuje dlužná částka.

Nebezpečná situace - „bílý kůň“

Jako bílý kůň se slangově označuje osoba, která je nastrčená k páchání trestné činnosti, aby zakryla skutečného pachatele nebo osobu, která má z této činnosti prospěch. Bílý kůň pak v daném případě figuruje jako pachatel i poškozovaný.

- K roli bílého koně bývá osoba často donucena vydíráním, může se ale také jednat o naivní nebo nevdělanou osobu, která ani nemusí tušit, že se dopouští trestné činnosti.
- Zvláštním případem bílého koně jsou osoby, u nichž se předpokládá, že vzhledem k jejich věku nebo duševnímu stavu bude soud jejich jednání posuzovat velmi mírně nebo od potrestání upustí.
- V některých případech bývají bílí koně nakonec zlikvidováni, aby se snížilo riziko prozrazení.

Mezi nejznámější formy využívání bílých koní patří jejich registrace jako podnikatelů a následné odebírání zboží bez úmyslu toto zboží zaplatit. K dalším typům trestné činnosti, při které se bílí koně využívají, patří např. obcházení daňových zákonů, praní špinavých peněz, podvody, zneužívání dotací apod.

Příběh:

Jiřina „Bílý kůň“ v sukni

Čekal ji soud, ale ona stále nechtěla uvěřit. Bylo přece směšné chtít po ní takové peníze! A jak si to vůbec někdo může dovolit, když ona vlastně nic neudělala, nic neukradla, na „nikom se neobohatila!“

A přece ji čekala pálnka „naturdo“, žádná podmínka. Protože neznalost zákonů neomlouvá. Jediné, za co Jiřina v sobě připouštěla vinu, byl fakt, že neposlechla svůj nitřní hlas. To „něco v ní“ ji totiž varovalo.

Nebezpečná situace - „bílý kůň“

Jiřina prožila v dětském domově mnoho let. Byla pamětníkem střídání kuchařek, vychovatelek i domovníka. Zažila pláč i radost mnoha těch, co přišli, i těch, kteří odešli před ní. Také ona se těšila na ten okamžik. Až se posadí v tom velkém pokoji, dostane dárky, přání na cestu a ona popřeje těm, co zůstávají, to nejlepší. Těšila se, opravdu. Jen s každým dnem o něco méně. Proč? Protože jí dělaly starost mnohá slova vychovatelek a jejich ustarané výrazy. Opakovaly jí, že „neví, jaký vlastně život tam je“. Měly pravdu, jen zapomínaly, že Jiřina to opravdu neví, nemá s čím srovnávat – a proto je zbytečné jí tohle říkat.

A tak v určený den Jiřina opustila svůj domov, svůj Dětský domov. Začala žít na ubytovně a pracovat v blízké výrobě jako montážní dělnice. Již dříve znala ubytovnu a znala také pracovní místo, kam nastoupila. To nebylo nové. Dobře znala i svou spolubydlící. Ta nebyla z Domova, pocházela ze vzdálenější vesnice, a tak přespávala na ubytovně. Hlavně když měla odpolední anebo noční. V tomto slova smyslu tedy můžeme říci, že Jiřina nešla do neznáma.

Úplně jiné to však bylo, když skončila směna. Když se před ní otevřel opravdu volný čas. Ne že by jej dříve neznala. Ale neznala ten skutečně „volný čas“, kdy se kolem ní nic neorganizovalo, nebyl jasný řád, kdy bude večeře, kdy „se něco musí“. Nemuselo se nic. Jiřina mohla všechno. Jen najednou jako by nevěděla, co vlastně má chtít. Proto se nechala vést kdekým, kdo se namanul. Většinou to byli spolupracovníci. Některé holky i dva kluci, kteří byli spolu kámoši. Občas proto šla s někým do kina, častěji si jen tak posedět do kavárny, kde se klábosilo, výjimečně i na nějakou jinou akci, včetně diskoték. Jiřina zjišťovala, že život „venku“ je o něčem úplně jiném, než si představovala.

Změnu přinesla jedna diskotéka. Přesněji dva lidé – kluk a holka, se kterými se seznámila. Nebyli ze stejného města, nepracovali v téže výrobě jako Jiřka. Vypadali, že mají hodně peněz. Jezdili svým autem,

Nebezpečná situace - „bílý kuň“

za Jiřinu všechno platili. Když ta se jich ptala, „kde na to vzali“, usmívali se a říkali jediné slovo, znějící jako zaklínadlo: „Půjčili jsme si“. Když jim konečně Jiřina ukázala, kde bydlí a co vlastně na ubytovně má, vzali ji do vzdáleného města, kde bylo několik hypermarketů vedle sebe. Jeden speciálně na nábytek a bytové doplňky. Jiřina byla jako malé dítě. Nikdy neviděla tolik nábytku pohromadě – a jakého! Zároveň netušila, že to všechno je pouhopouhá past. Past na její neznalost.

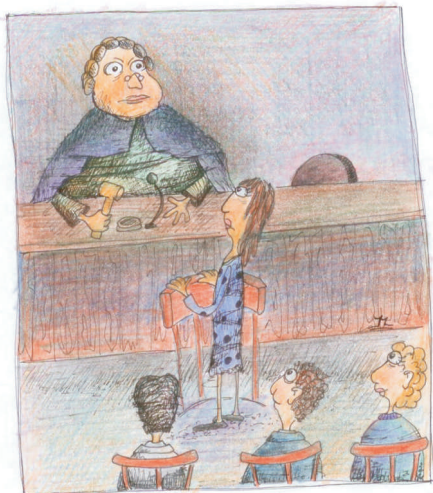
Jen pár dnů po návštěvě hypermarketu se jí ta povedená kamarádka nabídla, že nebude problém a taky „jí takovou půjčku vyřídí“, že jí určitě dostane, protože vydělává, má stálý příjem... A Jiřina uvěřila. „Maličkost“, kterou bylo třeba udělat - zajistit pro Jiřinu někde trvalé bydliště, prostě jinou adresu než ubytovny - si dala povedená kamarádka jako úkol. A rychle jej splnila. Pak donesli papíry. Papíry na půjčku, kde uvedené číslo mělo pět nul. Tedy statisíce. Jiřina se všemu jen smála, připadalo jí to jako hra. Ale ona to hra nebyla. Přizvaný „obchodní poradce“ té firmy, co půjčovala, všechno spočítal a připravil. Jiřina měla splácet měsíčně stejné peníze, jako měla na výplatní pásce v kolonce „hrubá mzda“. Jednak tomu vůbec nerozuměla, jednak byli všichni tak přesvědčiví - a hlavně přece v domově taky neměla skoro žádné peníze a šlo to - tak podepsala. Podepsala půjčku na jakési vybavení bytu, domácnosti a další věci - tři podpisy, tři smlouvy. Na co přesně, ani nevěděla. A také viděla díl těch peněz, co jí v té firmě půjčili. Jen její kamarádka a kamarád ji přemluvili, že ty peníze by nebyly v bezpečí u ní ani v bance. A tak si u nich ty peníze nechala uschovat - tak jako to bývalo u paní vychovatelky. A také jim řekla PIN karty - byla zvyklá nelhat a důvěřovat, proto jim kartu občas také půjčila.

Jiřině bylo divné, že její kamarád a kamarádka stále častěji nejsou k zastizení. Když po ní poprvé chtěli nějakou splátku, dokonce se rozhodla je najít v tom městě a na adrese, kde měli bydlet. Jenže tam nikdo takový nebydlel. Adresa patřila opuštěnému domu vedle sběrného dvoru.

Nebezpečná situace - „bílý kůň“

Den šel za dnem, týden za týdnem. Jiřina nějaké peníze ještě měla, i když už docházely. A najednou se zjevil rozzlobený muž. Vyhrožoval. Chtěl splátky. A nadával, jak to, že Jiřina „nebydlí na své trvalé adrese.“ A to nebylo všechno. Časem jí městští strážníci předali obálku, jakou ještě nikdy nedostala. A tak ji ukázala v práci jednomu staršímu muži, kterému věřila. A nejenom obálku, ale také papír, co v ní byl. Muž si dopis přečetl a zadíval se Jiřině hluboce do očí. Pak řekl větu, kterou si Jiřina bude pamatovat celý život: „Je mi tě strašně líto, holka, naletěla jsi. Ty jsi bílý kůň. Tohle nikdy nesplatíš, asi půjdeš sedět“.

Za pár dní má Jiřina soud. Naletěla podvodníkům, kteří přes ni vymámili několik půjček. Peníze vyinkasovali a zmizeli. Podle práva je viník

jediný – ten, kdo dával podpisy. A to byla Jiřina. Podle odhadu dostane pět let. Ztratí pět let života za tři podpisy. Kéž je alespoň pro vás její příběh poučný. Nepůjčujte si prosím. A pokud vám nic jiného nezbyvá, tak maximálně do jedné třetiny peněz, které měsíčně pokaždé vyděláte. A smlouvu, tu si čtete zesponu nahoru. Od písma nejdrobnějšího k největšímu. Nikdy ne naopak. Protože žijete v džungli. Když jde o peníze, neočekávejte žádné slitování.

Doklady

Některé doklady musíme mít - občanský průkaz, průkaz zdravotní pojišťovny, některé se nám hodí - třeba cestovní pas. Některé potřebujeme jen v určitých životních situacích - rodný list, když se chci oženit.

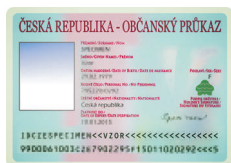
Tato kapitola mi pomůže, když nějaký doklad potřebuji, abych věděl, jak a kde ho získat a co dělat, když doklad ztratím nebo mi ho někdo ukrade.

Občanský průkaz

Musím mít občanský průkaz?

ANO

Pokud jsem občan České republiky, je mi víc než 15 let a mám trvalý pobyt na území České republiky → je mou povinností mít platný občanský průkaz.

Je to veřejná listina
→ není mým majetkem!
Jeho vlastníkem je stát.

Kdy se mi taky občanský průkaz hodí?

- Občanský průkaz je základním identifikačním průkazem občana České republiky.
- Můžu ho použít jako cestovní doklad k cestě do států **Evropské unie**.
- Bez průkazu mi nevydají balíček na poště.
- Nezaložím si účet v bance.

Na co si dát pozor

- Ztrátu nebo krádež neprodleně ohlásit, protože hrozí jeho zneužití.
- Nikdy nedávat OP do zástavy - nikdo to po mně nesmí požadovat.
- Občas se podívat, jakou má platnost.

Doklady

Co mi hrozí, když nemám občanský průkaz?

Pokuta až do výše 10 000 Kč.

Jsou to zejména případy zničení, poškození, zneužití, osobního nepřevzetí, nepožádání si o nový občanský průkaz.

Pokud jsem si občanský průkaz řádně nehlídal a ztratil, nemohu tvrdit, že byl zneužit někým jiným bez mého vědomí. Naopak takové jednání může být přičítáno skutečně vlastníku občanského průkazu = budu se za ně zodpovídat já sám.

Když ztratím občanský průkaz a někdo si na něj vypůjčí auto z půjčovny, má půjčovna právo vymáhat auto nebo způsobenou škodu po mně.

Nabízet OP jako protihodnotu (do zástavy) za něco nelze. Takovým jednáním by se totiž obě strany dopustily přestupku, postížitelného pokutou až do výše 10 000 Kč. Nejinak by tomu bylo, pokud bych kupříkladu chtěl přespat v hotelu a recepční by OP požadovala s tím, že mi ho vrátí až při odchodu a po zaplacení za hotel. Také se nesmí občanský průkaz kopírovat bez souhlasu občana, kterému byl vydán.

Při ztrátě nebo ukradení

V případě, že dojde k poškození, zničení, ztrátě, odcizení nebo zneužití OP, musím toto **ohlásit neprodleně (tj. okamžitě)** kterémukoliv obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností nebo matričnímu úřadu. Na policii jdu pouze v případě, že mi byl občanský průkaz ukraden.

Doklady

Kde se vyřizuje? /Kam se obrátit?

Požádat o vydání nového občanského průkazu musím do 15 pracovních dnů od chvíle, kdy nastala změna, nebo po ohlášení ztráty.

O občanský průkaz žádám na kterémkoliv obecním úřadu obce s rozšířenou působností. Nejlépe je žádat osobně, ale mohu žádat prostřednictvím zplnomocněného zástupce.

Hotový občanský průkaz si mohu vyzvednout na obecním úřadě, který uvedu v žádosti. Pokud to do žádosti neuvedu, mám povinnost převzít občanský průkaz u obecního úřadu podle místa trvalého bydliště.

Co musím na úřadě předložit?

- Žádost (žádosti jsou k dispozici na úřadu). Nejlépe je zajít na úřad osobně, žádost na místě vyplnit a podat.
- 1 ks fotografie

POZOR

*Má přesně stanovené parametry,
proto nesmím zapomenout upozornit fotografa,
že se fotografuji na občanský průkaz!*

▪ Další doklady

Jsou to doklady, kterými doložím údaje, jež chci do občanského průkazu zapsat na vlastní žádost. (Např. diplom z vysoké školy, když chci zapsat do OP titul. Nebo rodný list dítěte v případě, že chci mít dítě uvedené v OP.).

Doklady musí být předloženy v originále, ověřeném opise nebo ověřené kopii. Při přijetí vyplněné žádosti mi budou vráceny.

Doklady

Situace, kdy si měním občanský průkaz

OP mám, ale končí jeho platnost	OP mám platný, ale změnil jsem se, přestěhoval, narodilo se mi dítě	OP nemám, je ztracen, ukraden nebo zničen
<p><i>Předkládám:</i> Žádost Fotografii Dosavadní občanský průkaz</p>	<p><i>Předkládám:</i> Žádost Fotografii Dosavadní občanský průkaz</p> <p>+</p> <p>Doklad o změně nebo doklad potvrzující nový údaj (např. oddací list, pravomocné rozhodnutí soudu o uložení trestu zákazu pobytu, doklad o získání akademického titulu, potvrzení o změně místa trvalého pobytu, pravomocné rozhodnutí soudu o rozvodu).</p>	<p><i>Předkládám:</i> Žádost Fotografii</p> <p>+</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Rodný list nebo rodný a křestní list ▪ Doklad o rodném čísle, jestliže není rodné číslo uvedeno na jiném předkládaném dokladu ▪ Potvrzení o občanském průkazu (toto potvrzení mi vydá obecní úřad, kde jsem hlásil zničení, ztrátu nebo krádež)

Doklady

Kolik to bude stát?

100 Kč   Za vydání nového občanského průkazu za průkaz poškozený, zničený, ztracený, odcizený, nebo když budu chtít do OP zapsat údaje, které jsou nepovinné, popřípadě z jiného osobního důvodu.

0 Kč   Je-li OP vydáván z důvodu provedení změn povinných údajů. Při tom mohu požádat o zapsání nepovinných údajů.

Lhůta vydání

30 dnů od předložení všech potřebných dokladů

<http://www.mvcr.cz/rady/zakladni/obcan.html>

Doklady

Cestovní pas

Musím mít cestovní pas?

NEMUSÍM

Při cestování do států Evropské unie mi stačí platný občanský průkaz.

Pas potřebuji, když cestuji do vzdálenějších zemí. Pro společné cesty rodičů s dětmi do států Evropské unie se doporučuje, aby používali raději cestovní pasy než občanské průkazy.

Jaké jsou typy cestovních pasů?

E-pas

pas se strojově čitelnými údaji a s nosičem dat s biometrickými údaji

Moderní typ pasu s čipem, digitální fotografií a otisky prstů

Platnost: 10 let dospělý a 5 let dítě ve věku 5-15 let

Cena: 600 Kč
děti 5-15 let 100 Kč

Lhůta vydání: 30 dnů

Bleskový pas

pas bez strojově čitelné zóny

Klasický typ pasu vystavovaný, když budu chtít pas rychle nebo budu potřebovat druhý pas (např. pro vyřízení víza)

Platnost: pouze 6 měsíců, u dětí do 5 let má platnost 1 rok

Cena: 1 500 Kč,
děti do 5 let 50 Kč
děti 5-15 let 1000 Kč

Lhůta vydání: 15 dnů
(nebo po domluvě)

Doklady

Když žádám o vydání cestovního pasu, musím vždy předložit

- Občanský průkaz.
- U prvního pasu předkládám doklad o státním občanství.
- Doklady prokazující oprávněnost k podání žádosti zákonným zástupcem za občana mladšího 15 let, například: rodný list nebo občanský průkaz rodiče, v němž je dítě mladší 15 let zapsáno.
- Rodný list dítěte (občana mladšího 10 let), zapisovaného do cestovního pasu rodiče.

Žádám o E-pas obsahuje čip a biometrické údaje, což jsou digitální fotografie a otisky prstů

Kde se vyřizuje? /Kam se obrátit?

- U obecního úřadu obce v místě trvalého bydliště.
- Pas musím převzít osobně nebo ho musí převzít můj zákonný zástupce (pokud jsem mladší 15 let).
- Pas lze převzít jen u úřadu, u něhož byla podána žádost o vydání.

Podání žádosti

- Nevypisuji žádost, pouze předložím potřebné doklady, např. občanský průkaz.
- Nepotřebuji fotografii, protože mě vyfotografují přímo na úřadě; proto se musím dostavit osobně.

Jak to bude na úřadě probíhat?

- Předložím občanský průkaz, případně další doplňující dokumenty.
- Úředník údaje ověří v informačním systému evidence obyvatel. Jestliže se ověří správnost těchto údajů a není-li důvod pro odepření vydání cestovního pasu, pořídí se biometrické údaje, to znamená fotografie a otisky prstů.
- Úředník žádost vytiskne a já ji podepíšu. Můj podpis se poté digitalizuje a přenesení do cestovního pasu.

Doklady

- Dalším podpisem potvrdím správnost a úplnost žádosti, dám souhlas ke zpracování biometrických údajů do nosiče dat cestovního pasu.
- Úředník elektronicky odešle data do centra, kde vyrobí cestovní pas.

Pokud chci do pasu zapsat dítě (mladší 10 let), vypisuji zvláštní „Žádost o provedení změn nebo doplnění údajů v cestovním dokladu“.

Žádám o Bleskový pas

Kde se vyřizuje? /Kam se obrátit?

- U kteréhokoli obecního úřadu.
- Pas musím převzít osobně nebo ho musí převzít můj zákonný zástupce (pokud mám méně než 15 let).
- Cestovní pas lze převzít u úřadu, u něhož byla podána žádost, nebo u kteréhokoliv jiného úřadu oprávněného předat cestovní pas. To však musím uvést v žádosti.

Podání žádosti

- Žádost podávám na úředním tiskopisu.
- Přikládám 2 fotografie.
- Doklady potřebné k vydání cestovního pasu, například občanský průkaz, a plná moc, pokud žádost podává zplnomocněný zástupce.

Kdo může pas převzít?

- Jsem dospělý, pak si musím vyzvednout pas osobně.
- Jsem nezletilý - mám 15 až 18 let. K vyzvednutí pasu musím mít písemný souhlas zákonného zástupce s jeho ověřeným podpisem. Podpis lze ověřit při podávání žádosti.
- Mám méně než 15 let - pas musí vyzvednout můj zákonný zástupce.

<http://www.mvcr.cz/rady/zakladni/doklady.html>

Doklady

Řidičský průkaz

Úspěšně jsem složil zkoušky v autoškole. Před tím, než si mohu sednout za volant, mě čeká ještě jedna povinnost, a tou je vyřízení řidičského průkazu.

Kdo vydává řidičský průkaz?

Řidičský průkaz vydává obecní úřad obcí s rozšířenou působností podle místa trvalého bydliště. Na stejném úřadě se řidičský průkaz také vyzvedává.

Žádost musím podat osobně nebo prostřednictvím zmocněnce (musí mít ověřenou plnou moc). Vyzvednout ho musím osobně nebo také prostřednictvím zmocněnce.

Co musím na úřadě předložit?

- Žádost

Nejlépe je zajít na úřad osobně, žádost na místě vyplnit a podat.

K žádosti se přikládá:

- platný doklad totožnosti (občanský průkaz, pas)
- jedna fotografie o rozměrech 3,5 x 4,5 centimetrů
- záznam o zkouškách z autoškoly
- lékařský posudek o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel.

Jak dlouho to bude trvat a kolik to bude stát?

Řidičský průkaz bude vydán nejpozději do 20 dnů ode dne podání žádosti, vydání stojí 50 Kč.

Doklady

Expresní vydání

Řidičský průkaz je možné získat i do 5 dnů ode dne podání žádosti, ale bude to stát 500 Kč.

Expresní vydání není možné, pokud půjdu vyřizovat svůj první řidičský průkaz.

Krádež, ztráta, poškození, zničení

Musím to neprodleně **ohlásit příslušnému obecnímu úřadu** obce s rozšířenou působností (a to podle místa trvalého bydliště).

Krádež: když jdu hlásit na obecní úřad krádež, předložím oznámení o odcizení, které mi vystaví Policie ČR.

Ztráta: ztrátu nemusím policii hlásit, ale je to doporučováno.

Při hlášení předložím pro novou žádost po ztrátě:

- platný doklad totožnosti (občanský průkaz, pas)
- jednu fotografii o rozměrech 3,5 x 4,5 centimetrů
- v případě poškození i poškozený průkaz
- novou žádost o vydání řidičského průkazu

Obecní úřad s rozšířenou působností mi vydá „Potvrzení o oznámení ztráty, odcizení, poškození nebo zničení řidičského průkazu“. Toto potvrzení slouží jako náhrada řidičského průkazu, ale platí pouze na území ČR, a to po dobu 30 dnů.

Řidičský průkaz nesmí být ponecháván a přijímán jako zástava.

<http://www.ridicske-prukazy.cz/>

Doklady

Výpis z Rejstříku trestů

Rejstřík trestů je instituce, která ve svých databázích soustřeďuje všechny trestní záznamy z území České republiky. Zaznamenávají se tedy i tresty cizincům, které byly uděleny na území ČR.

Výpis z rejstříku trestů je úřední dokument, na kterém mám vyznačeny všechny nezahmlazené záznamy v Rejstříku trestů (všechny mé případné tresty udělené soudem).

Proč žádám o výpis?

- Výpis většinou potřebuji k prokazování bezúhonnosti pro zaměstnavatele, nebo když chci podnikat. (Že jsem nebyl odsouzen za trestnou činnost).
- Výpis slouží pro potřebu trestního nebo správního řízení.

Výpis mohu získat dvěma způsoby:

- a) na počkání osobní návštěvou některého pracoviště rejstříku trestů (na Krajském soudě),
- b) podáním prostřednictvím některého ze stanovených úřadů.

a) Osobní návštěva pracoviště Rejstříku trestů

Osobní návštěva v sídle Rejstříku nebo na některé z poboček je nejrychlejší cesta, jak získat aktuální výpis z evidence. Návštěva zpravidla netrvá déle než 30 minut.

Pobočky jsou v Brně, Ostravě, Plzni a v Karlových Varech.

Na všech pracovištích Rejstříku trestů jsou tiskopisy žádostí a prodávají tam kolkové známky. Výpisy se zde vyhotovují pro potřeby fyzických osob na počkání v úředních hodinách.

Doklady

b) Podání na úřadě a získání výpisu poštou

Žádost o výpis lze podat na každém obecním úřadě. Žadatel vyplní žádost, úředník ověří totožnost žadatele a správnost údajů uvedených v žádosti a žádost zašle k vyřízení do Prahy. Od podání žádosti asi do 2 až 3 týdnů obdrží žadatel výpis poštou na adrese, kterou si na žádosti vyznačil.

Žádost o výpis z evidence Rejstříku trestů České republiky mohou osoby podávat také v cizině na zastupitelských úřadech České republiky, které za konzulární poplatek vyřízení výpisu a jeho doručení zprostředkují.

Ověřování žádosti

Při podání žádosti o výpis se ověřuje totožnost žadatele a správnost údajů uvedených v písemné žádosti.

Totožnost žadatele se ověřuje

podle originálu platného osobního průkazu (občanský průkaz, cestovní pas, průkaz o povolení pobytu cizince) opatřeného fotografií. V případě, že za žadatele podává žádost jiná osoba, předkládá tato osoba plnou moc úředně ověřenou a přeloženou do českého jazyka.

Pověřený úředník po ověření opatří žádost o výpis úředním razítkem a vyznačí typ osobního dokladu, jeho číslo, datum a podpis. Údaje na žádosti musí být vyplněny čitelně a věrohodně (bez škrtnutí, přepisování, gumování ap.).

Kolik to bude stát?

Za vystavení výpisu z Rejstříku trestů se platí správní poplatek 50 Kč formou kolkové známky, kterou si koupím přímo na úřadě.

Získání výpisu v cizině

Žádost o výpis z evidence Rejstříku trestů České republiky mohou osoby podávat také v cizině na zastupitelských úřadech České republiky, které za konzulární poplatek vyřízení výpisu a jeho doručení zprostředkují.

<http://portal.justice.cz/>, pak přejít na rejstřík trestů

Doklady

Matriční doklady

Rodný list, oddací list, úmrtní list

Rodný list

- Je doklad obsahující údaje zapsané v matriční knize narození a jako takovým se jím dokládá skutečnost narození.
- Je veřejnou listinou.
- Slouží k dokladování všude tam, kde to platné právní předpisy vyžadují (například při vydávání občanského průkazu, uzavírání manželství ap.).

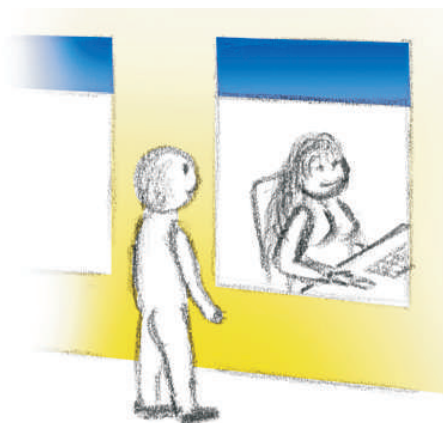
Kdo matriční doklady vydává?

Vydává je matriční úřad (obecní úřad), do jehož správního obvodu spadá obec, ve které se osoba, o jejíž matriční doklad jde, narodila, uzavřela manželství nebo zemřela.

Jak získám matriční doklad?

Matriční úřad zašle prvopis matričního dokladu oprávněné osobě na doručenkou do vlastních rukou nebo jej vydá po předložení platného průkazu totožnosti.

Při ztrátě rodného, oddacího nebo úmrtního list může matriční úřad vydat jeho druhopis.

Doklady

O vydání matričního dokladu může požádat

- Osoba, které se zápis týká, nebo její manžel/manželka, rodiče, děti, prarodiče a vnuci, její sourozenci a zplnomocnění zástupci.
- Osoba, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před státními orgány (např. pro dědické řízení nebo pro doložení údajů u soudu).

Žadatel se obrátí osobně nebo písemně na matriční úřad, do jehož správního obvodu spadá obec, ve které se fyzická osoba, o jejíž matriční doklad jde, narodila, uzavřela manželství nebo zemřela.

Jaké doklady musím předložit?

- doklad, kterým prokáží svoji totožnost, popřípadě
- veřejnou listinu (např. rodný list, rodný a křestní list, případně oddací list) nebo listinu, ze které bude možné dovodit, že zápis narození, uzavření manželství nebo úmrtí se týká členů mé rodiny, sourozenců, nebo kterým prokáží, že je to nezbytné pro uplatnění mých práv (např. u soudu nebo v dědickém řízení),
- ověřenou plnou moc, vyřizuje-li žádost zplnomocněný zástupce.

Poplatky

- o Kč za první vydání (prvopisu) matričního dokladu se neplatí žádný správní poplatek.
- 100 Kč za vydání stejnopisu (další vydání). Platí se v hotovosti nebo poštovní poukázkou.

Lhůta dodání 30 dní

<http://www.mvcr.cz/rady/zakladni/matriky.html>

Doklady

Průkaz zdravotní pojišťovny

**Ztratil jsem průkaz zdravotní pojišťovny.
Jak rychle dostanu duplikát a co budu k jeho
vystavení potřebovat?**

Především bych měl ztrátu průkazu zdravotního pojištění ohlásit co nejdříve své zdravotní pojišťovně, podle zákona do 8 dnů. Zákon sice způsob ohlášení nepředepisuje, ale nejjednodušší je samozřejmě zajít na kterékoli pracoviště pojišťovny a věc hned vyřídit.

Pokud průkaz pojištěnce potřebuji hned, musím přijít na jakoukoli pobočku své pojišťovny osobně, nahlásím ztrátu a ihned dostanu náhradní doklad. (Papírový, s omezenou platností, ale použitelný i při cestě do zahraničí v rámci EU.)

Co budu potřebovat?

Budu požádán o předložení platného **dokladu totožnosti**.

Pokud jsem ztratil všechny doklady, nejdřív ze všeho si nechám vystavit náhradní občanský průkaz. I jím se mohu při žádosti o vystavení průkazu pojištěnce prokázat. Příslušnost k pojišťovně si pracovník ověří v informačním systému.

Ztrátu můžu oznámit písemně, např. mailem, a zároveň si tak požádat o nový průkaz. Vše můžu vyřídit také telefonicky. Operátor bude po mně chtít mé **rodné číslo, celé jméno a adresu trvalého bydliště**. Domluví se, zda mi vystavený průkaz pojišťovna pošle na adresu trvalého bydliště nebo jestli si ho vyzvednu osobně na pojišťovně.

Kolik to bude stát?

Pojišťovny vystavují průkazy **bezplatně**, dokonce i při opakované ztrátě průkazu.

Doklady

Změna zdravotní pojišťovny

V současnosti je v České republice zhruba 10 zdravotních pojišťoven. Každá z nich nabízí mimo zákonem stanovené služby i služby navíc.

Zdravotní pojišťovnu mohou změnit jednou za 12 měsíců, a to vždy k 1. dni kalendářního čtvrtletí. Nejlépe je zajít na novou pojišťovnu osobně, ale změna se dá provést i písemně. Odhlášení od původní pojišťovny provede nová pojišťovna.

[http://www.firmy.cz/Banky-a-financni-sluzby/
Pojistovaci-sluzby/Zdravotni-pojistovny](http://www.firmy.cz/Banky-a-financni-sluzby/Pojistovaci-sluzby/Zdravotni-pojistovny)

Česká národní zdravotní pojišťovna	www.cnzp.cz
Hutnická zaměstnanecká pojišťovna	www.hzp.cz
Oborová zdravotní pojišťovna zaměstnanců bank, pojišťoven a stavebnictví	www.ozp.cz
Revírní bratrská pokladna	www.rbp-zp.cz
Vojenská zdravotní pojišťovna České republiky	www.vozp.cz
Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR	www.vzp.cz
Zaměstnanecká pojišťovna ŠKODA	www.zpskoda.cz
Zdravotní pojišťovna METAL-ALIANCE	www.zpma.cz
Zdravotní pojišťovna MV ČR	www.zpmvcr.cz
Zdravotní pojišťovna AGEL	www.zpagel.cz

Užitečné odkazy

Adresář zařízení sociálních služeb

<https://sluzbyprevence.mpsv.cz/index.php?ses=&id=26>

Azylové domy

<http://bezdomovci.eu/>

Bílý kruh bezpečí

www.bkb.cz

NONSTOP linka: 257 317 110

Bílý kruh bezpečí poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům trestných činů, včetně morální a emocionální podpory.

Bílý kruh bezpečí - intervenční centrum Ostrava

ul. 28. října 124, Ostrava (DK města Ostravy)

každé úterý 16.00 až 18.00 hod.

Tel: 596 611 239, 739 500 634, 597 489 204

Centrum sociálních služeb Ostrava

<http://www.css-ostrava.cz>

e-mail: css@css-ostrava.cz

Cílem centra je poskytovat pomoc občanům při zvládnání obtížných životních situací nabídkou sociálních a psychologických služeb v těchto zařízeních:

- Krizové centrum pro děti a rodinu

Veslavínova 17, Mor. Ostrava, tel.: 599 444 967, 739 424 175

- Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy

Jahnova 12, O.-Mar. Hory, tel.: 599 455 120, 605 292 252

- Domov pro matky s dětmi

Budečská 3, Mor. Ostrava, tel.: 599 455 101

Užitečné odkazy

- **Dům na půl cesty**
Sokolská tř. 62, Mor. Ostrava, tel.: 599 455 182
- **Ubytovna pro přechodný pobyt osob bez přístřeší**
Palackého 61, O.-Přívoz, tel.: 599 455 161

Charita Česká republika

<http://www.charita.cz/>

Nezisková humanitární organizace pomáhá zejména matkám s dětmi v tísní, lidem bez přístřeší, sociálně slabým rodinám, drogově závislým, starým lidem a osobám vracějícím se z výkonu trestu. Umožňuje také přechodné přenocování v azylových domech, noclehárnách a vede projekty na začlenění do společnosti a využití volného času. Pobočky má v Brně, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Litoměřicích, Moravské Ostravě, Olomouci, Plzni a Praze.

Charita Ostrava

<http://www.ostrava.caritas.cz>

Kořenského 17, Ostrava-Vítkovice

Tel: 596 621 094

e-mail: ostrava@caritas.cz

Diakonie Českobratrské církve evangelické

<http://www.diakoniecce.cz/>

Diakonie poskytuje sociální, zdravotní, vzdělávací a pastorační služby seniorům, lidem s postižením, lidem v obtížné životní situaci a umírajícím.

Užitečné odkazy

Diakonie ČCE - středisko v Ostravě

<http://www.diakoniecce-ostava.wz.cz/>

Syllabova 19, 703 00 Ostrava Vítkovice

Tel: 596 123 091

e-mail: ostava@diakoniecce.cz

Posláním ostravského střediska Diakonie ČCE je poskytovat sociální a pastorační péči i podporu seniorům, osobám se zdravotním postižením, osobám v krizových situacích (osobám bez přístřeší, dětem a matkám s dětmi v krizi). Zaměřuje se na mimoústavňní sociální péči, která umožňuje uživatelům zůstat v přirozeném prostředí a předchází jejich sociální izolaci, a to s důrazem na citlivý humánní přístup k člověku a zachování jeho důstojného života.

- Pečovateľská služba v rodinách

Syllabova 19, Ostrava - Vítkovice

- Domovinka pro seniory

Syllabova 20, Ostrava - Vítkovice

- Azylový dům Debora

Karpatská 40, Ostrava - Zábřeh

- Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Náruč

Syllabova 20, Ostrava - Vítkovice

- Denní centrum Oáza pro osoby bez přístřeší

Žofinská 12, Moravská Ostrava

- Střediska křesťanské pomoci

Žofinská 12, Moravská Ostrava

Informační portál a databáze sociálních služeb

<https://sluzbyprevence.mpsv.cz/index.php?ses=>

Užitečné odkazy

Linky důvěry po celé ČR

veřejná psychologická služba první pomoci telefonem

Linky důvěry pro celou populaci

<http://www.help-psych.cz/ld/vse.html>

Linky důvěry pro děti a mládež

<http://www.help-psych.cz/ld/deti.html>

Specializované linky

<http://www.help-psych.cz/ld/specialni.html>

Linka důvěry Ostrava

Tel: 596 618 908, 737 267 939 běžný telefonní poplatek

E-mail: info@help-psych.cz

Provoz

soboty, neděle, svátky - nepřetržitý

všední dny - od 12.00 hod - 6.00 hod ráno

Občan na úřadě - rady a služby

<http://www.mvcr.cz/rady/>

Pomoc osobám ohroženým domácím násilím

www.donalinka.cz www.domacinasili.cz

DONA linka: 2 51 51 13 13

„Domácí násilí je nejrozšířenější formou násilí vůbec, přičemž je současně formou nejméně kontrolovanou a co do své frekvence a závažnosti nejvíce podceňovanou.“

Schneider, H. J. (německý kriminolog)

Užitečné odkazy

Poradna pro ženy a dívky

Vítkovická nemocnice Ostrava, pavilon B, Zalužanského 15

Tel.: 731 625 618, 595 633 240

E-mail: zenyadivky@prorodiny.cz

Pondělí: 8.00 - 15.00

Středa: 8.00 - 18.00

jindy po dohodě

- Partnerské vztahy, dospívání, láska
- Těhotenství, vývoj plodu
- Antikoncepce, nečekané těhotenství, interrupce
- Zdarma těhotenský test
- Výpomoc v obtížných situacích vzniklých neplánovaným těhotenstvím
- Osvětové přednášky pro školy

Renarkon - prevence a léčba drogových závislostí

<http://www.renarkon.cz>

Renarkon poskytuje na území Moravskoslezského kraje sociální služby určené lidem, kteří se ocitli v obtížné životní situaci v souvislosti s užíváním nealkoholových drog, nebo jsou touto situací ohroženi.

Centrum primární prevence v Ostravě

Mariánskohorská 31/1328, 702 00 Ostrava - Moravská Ostrava

Tel: 596 638 807, 602 650 042

Kontaktní centrum a Terénní program v Ostravě

Halasova 16, 703 00 Ostrava - Vítkovice

Tel: 595 627 005, 602 670 789

Email: vedkcova@renarkon@seznam.cz

Užitečné odkazy

Kontaktní street centrum ve Frýdku - Místku

K-centrum Frýdek-Místek, Pionýrů 1757, 738 01 Frýdek-Místek

Tel.: 558 628 444, 723 141 029, 606 694 244

Email: kcfmrenarkon@seznam.cz

Provozní doba: Po - Pá 10:00 až 16:00 hod

Terapeutická komunita v Čeladné-Podolánkách

739 12 Čeladná - Podolánky 383

Tel: 558 684 334, 731 572 543

Email: tkrenarkon@seznam.cz

Rodinná sociálně výchovná poradna

Mariánskohorská 29/1328, 702 00 Ostrava - Moravská Ostrava

Tel: 596 638 806, 724 154 239

Email: poradnarenarkon@seznam.cz

Dům na půl cesty - Doléčovací centrum

Tel: 596 638 804, 724 148 882

Email DC: dcrenarkon@seznam.cz

Provozní doba: Po - Čt 8:00 až 20:00 hod, Pá 8:00 až 16:00 hod

Ubytování v DPC-DC Renarkon o.p.s. je klientům poskytováno

24 hodin denně.

Užitečné odkazy

Úřad práce

Na Úřad práce se uchazeč registruje podle místa trvalého bydliště.

Kontakty na úřady práce v ČR:

<http://portal.mpsv.cz/sz/local> www.uradprace.cz

Úřad práce nabízí uchazečům o zaměstnání:

- Služby spojené se zprostředkováním zaměstnání
- Vyplácí podporu v nezaměstnanosti
- Vyplácí podporu při rekvalifikaci
- Může nabídnout rekvalifikaci
- Může poskytnout přechodový příspěvek při zahájení samostatné výdělečné činnosti

Všechny služby poskytované Úřadem práce jsou bezplatné.

Úřední hodiny:

Pondělí: 08:00 - 17:00

Úterý: 08:00 - 13:00

Středa: 08:00 - 17:00

Čtvrtek: 08:00 - 13:00

Zaměstnání, brigády

<http://www.jobs.cz/>

<http://www.prace.cz/>

<http://www.jobpilot.cz/>

<http://www.hledampraci.cz/poradna-zamestnani/>

Pohovor u zaměstnavatele:

<http://www.hledampraci.cz/poradna-zamestnani/>

[pohovor-vyber-zamestnavatel.php](http://www.hledampraci.cz/poradna-zamestnani/pohovor-vyber-zamestnavatel.php)

<http://student.finance.cz/prace/pohovor/>